

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁBOŽENSKÝ CESTOVNÍ RUCH
V JIHOČESKÉM KRAJI**

- Autor práce:** Denisa Dvořáková, DiS.
Studijní obor: Management a marketing služeb – specializace služby cestovního ruchu
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.
Katedra: Katedra managementu a marketingu služeb

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DVOŘÁKOVÁ, D. *Náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016 84 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: cestovní ruch, náboženský cestovní ruch, náboženství, poutní místa, židovské synagogy

Bakalářská práce pojednává o náboženském cestovním ruchu Jihočeského kraje. Hlavním cílem bakalářské práce je analýza potenciálu cestovního ruchu v Jihočeském kraji. Vedlejším cílem je pak zachycení hlavních objektů náboženského cestovního ruchu v Jihočeském kraji, jako jsou poutní místa, kláštery, synagogy nebo kostely, které jsou úzce spjaty s různými typy náboženství.

Bakalářská práce je rozčleněna do dvou částí. První část se věnuje charakteristice samotného cestovního ruchu a jeho historickému vývoji. Dále obsahuje rozdělení druhů cestovního ruchu, přičemž jedním z nich je náboženský cestovní ruch, který je zaměřen na definování samotného náboženského cestovního ruchu a jeho historického vývoje s popisem vybraných nejvýznamnějších církevních a židovských památek na jihu Čech. Druhá část bakalářské práce analyzuje potenciál náboženského cestovního ruchu v jižních Čechách prostřednictvím SWOT analýzy a marketingového výzkumu. Marketingový výzkum probíhal prostřednictvím dotazníkového šetření s následným statistickým vyhodnocením výsledků. Dle výsledků jsou sestaveny návrhy produktů cestovního ruchu se zaměřením na různé segmenty obyvatel.

ABSTRACT

DVOŘÁKOVÁ, D. *Religious Tourism in the South Bohemian Region : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2016. 84 p-
Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: jewish synagogues, pilgrimage sites, religious tourism, religion, tourism

The bachelor's work deals with religious tourism in the region of South Bohemia. The main goal of this bachelor's work is an analysis of the potential of tourism within South Bohemia. The secondary goal is an introduction of the main sights of religious tourism in the South Bohemia, such as monasteries, synagogues or cathedrals, which are associated with different types of religion.

The bachelor's work is divided into two parts. The first part is focused on the definition of tourism and its historical development. It also contains the division of tourism into different types. One of them is religious tourism whose characteristic and historical development I present here, as well as description of the most important religious and jewish sights in the South Bohemia. The second part of this bachelor's work analyzes the potential of religious tourism in the region of South Bohemia by means of SWOT analysis and marketing research. The marketing research was carried out as a questionnaire investigation with subsequent statistic evaluation of the results. Based on this evaluation I have assembled proposals of tourism products with focus on different segments of population.

Obsah

1	Cíl a metodika bakalářské práce.....	9
2	Cestovní ruch.....	11
2.1	Definice cestovního ruchu.....	11
2.2	Historický vývoj cestovního ruchu.....	12
2.3	Druhy cestovního ruchu	13
2.4	Služby cestovního ruchu	14
3	Náboženský cestovní ruch.....	16
3.1	Definice náboženského cestovního ruchu	16
3.2	Historie náboženského cestovního ruchu	17
4	Náboženský cestovní ruch se zaměřením na Jihočeský kraj.....	20
4.1	Křesťanský náboženský cestovní ruch	21
4.1.1	Poutní místa.....	21
4.1.2	Křížové cesty na jihu Čech.....	22
4.1.3	Nejvýznamnější církevní památky jižních Čech	22
4.2	Judaistický (židovský) cestovní ruch.....	27
4.2.1	Judaistické památky	27
4.2.2	Synagogy	28
4.2.3	Nejvýznamnější židovské památky na jihu Čech.....	28
4.3	Ostatní náboženský cestovní ruch na jihu Čech	33
5	Analýza potenciálu náboženského cestovního ruchu Jihočeského kraje	34
5.1	Pilotní šetření.....	35
5.2	Dotazníkové šetření a zhodnocení výsledků	35
5.3	SWOT analýza	46
5.4	Návrh možných produktů v oblasti náboženského cestovního ruchu	47
5.4.1	Jednodenní zájezd.....	48
5.4.2	Dvoudenní zájezd	51

5.4.3 Pětidenní zájezd.....	55
Seznam použitých zdrojů	68
Seznam obrázků a grafů	73
Přílohy	75

Úvod

Cestovní ruch existuje již od nepaměti, ale v posledních letech se stal neodmyslitelnou součástí života většiny z nás. V dnešní době patří mezi nejrychleji se rozvíjející hospodářská odvětví světa. Tento rozvoj je připisován především vývoji technologií. S jeho stoupajícím významem roste i jeho význam pro ekonomiku jednotlivých států, pozitivně ovlivněn je také rostoucí počet pracovních míst a podpora podnikání, zvyšování hrubého domácího produktu či zlepšení infrastruktury.

Existuje mnoho důvodů, proč lidé po celém světě cestují a to ať za účelem relaxace, práce, zábavy, poznání, či za novými zážitky. K tomu jsou využívány rozličné dopravní prostředky, jako např. letadla, auta, autobusy, lodě nebo vlaky, prostřednictvím nichž lze cestovat dnes už téměř kamkoli na světě. Během let se cestovní ruch rozdělil na mnoho druhů, které jsou vhodné např. k odpočinku, jako třeba relaxační nebo lázeňský cestovní ruch. Pro aktivní turistiku je pak vhodný cestovní ruch sportovní či dobrodružný. Dalším, a neméně významným druhem je obchodní cestovní ruch nazývaný také kongresový cestovní ruch. Posledním je náboženský cestovní ruch. Ten právě v posledních letech v Jihočeském kraji nabývá na významu.

Jihočeský kraj je jedním z nejnavštěvovanějších míst v České republice, jelikož nabízí velké množství atraktivit od historických památek, přes rozmanitou krajinu, až po výběr z mnoha volnočasových aktivit. Avšak náboženský cestovní ruch je oblastí, která je stále opomíjena. Náboženský cestovní ruch v sobě skrývá výhodu možnosti zmírnění výkyvů v době mimo turistickou sezónu díky svému náboženskému významu pro rozličné věkové skupiny a odolnosti vůči ekonomickým výkyvům. Proto se potenciál rozvoje náboženského cestovního ruchu v posledních letech stal předmětem zájmu nejen národní a regionální vlády, ale také akademických sfér.

Téma bakalářské práce, tedy náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji jsem si zvolila proto, že mi náboženské kulturní památky, jako jsou kláštery, kostely, kaple nebo synagogy, připadají zajímavé z důvodu fascinující stavební architektury a jejich historického významu. Historie je důležitou součástí lidí, a proto se autorka domnívá, že po jejich zviditelnění, připomenutí a finanční podpoře institucí, mají náboženské památky obrovský potenciál rozvoje nejen v oblasti jižních Čech tím, že se zvýší návštěvnost jak věřících, tak především ateistické části obyvatelstva.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza potenciálu cestovního ruchu v Jihočeském kraji. Vedlejším cílem je pak zachycení hlavních objektů náboženského cestovního ruchu v Jihočeském kraji, jako jsou poutní místa, kláštery, synagogy nebo kostely, které jsou úzce spjaty s různými typy náboženství.

Na základě získaných teoretických poznatků v oblasti náboženského cestovního ruchu a stanoveného cíle výzkumu jsou autorkou stanoveny následující hypotézy:

- Propagace sakrálních památek a poutních míst je nedostatečná.
- Na návštěvnost sakrálních památek má u převážné části obyvatel vliv zpoplatnění sakrálních památek a náboženské vyznání.
- V náboženském cestovním ruchu není věnována dostatečná pozornost kvalitě nabízených služeb (cestovní kanceláře a cestovní agentury, infrastruktura, ubytovací zařízení, stravovací zařízení apod.).

Na základě porovnání stanovených hypotéz a výsledků marketingového výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření byl následně vytvořen i produkt cestovního ruchu v Jihočeském kraji, tedy zájezd se zaměřením na náboženský cestovní ruch odpovídající těmto výsledkům.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Tyto části jsou pak rozděleny do pěti kapitol. První čtyři kapitoly jsou zaměřeny na teoretickou část. První kapitola bakalářské práce je věnována cíli a metodice bakalářské práce.

Druhá kapitola se věnuje definici samotného cestovního ruchu, jeho historickému vývoji a rozdělení podle druhů. Jsou zde zahrnuty také služby, které jsou v rámci cestovního ruchu poskytovány.

Třetí a čtvrtá kapitola se věnuje definici náboženského cestovního ruchu a jeho historickému vývoji v průběhu let. Popisuje církevní, židovské a ostatní náboženské památky s výběrem těch nejvýznamnějších, které se na území jihu Čech nacházejí.

Praktické části je věnována poslední, tedy pátá kapitola: Analýza potenciálu náboženského cestovního ruchu Jihočeského kraje, která je rozdělena do čtyř podkapitol. První podkapitola obsahuje pilotní šetření (pretest), kterého se zúčastnilo 25 respondentů, kteří byli vybráni náhodně z blízkého okolí autorky. Jednalo se o respondenty různých úrovní vzdělání, různého věkového rozpětí. Všichni účastníci pocházeli z Jihočeského kraje. Pilotní šetření mělo za úkol zjistit potenciaální nedostatky navazujícího marketingového výzkumu. V druhé podkapitole jsou interpretovány výsledky vlastního marketingového výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření (viz příloha III.).

Výzkum probíhal v období mezi říjnem 2015 a prosincem 2015 a obsahoval 13 otázek. Pro každou z nich bylo vytvořeno grafické znázornění s procentuálními ukazateli vycházející z informací, které jsou získané od 170 respondentů různého vzdělání, věkového rozpětí i bydliště. Výsledky byly získávány jak elektronickým, tak osobním šetřením.

Třetí podkapitola je věnována SWOT analýze vytvořené na základě výsledků dotazníkového šetření. Zahrnuje analýzu slabých a silných stránek náboženského cestovního ruchu na jihu Čech, ale také příležitostí a ohrožení.

Čtvrtá podkapitola se věnuje návrhu produktu cestovního ruchu. Je zde navržen zájezd jednodenní, dvoudenní a pětidenní se zaměřením na různé segmenty obyvatel.

Pro vytvoření teoretické části bakalářské práce bylo využito odborné literatury zaměřené na cestovní ruch, náboženský cestovní ruch Jihočeského kraje a náboženské památky, následně bylo také využito turistických map a veřejně dostupných internetových stránek i oficiálních stránek měst a obcí, Jihočeské centrály cestovního ruchu či Českého statistického úřadu.

Informace a data použité k vytvoření praktické části bakalářské práce a především vlastního marketingového výzkumu, jsou čerpána z osobních zkušeností a zkušeností respondentů, odborné literatury a internetových zdrojů zaměřených na náboženský cestovní ruch, Jihočeský kraj a náboženské památky. K výzkumu pak byla použita SWOT analýza a marketingový výzkum, kterému předcházelo pilotní šetření.

Text je zpracován v programu Microsoft Office Word 2011. Pro statistická data interpretovaná do grafů bylo využito programu Microsoft Office Excel 2011.

2 Cestovní ruch

2.1 Definice cestovního ruchu

Cestovní ruch byl během let zkoumán z pohledu mnoha odvětví, např. geografie, sociologie nebo ekonomie, a proto se jeho jasné vymezení mnohokrát změnilo. K těm nejdůležitějším patří např. švýcarská škola cestovního ruchu, kterou vytvořili W. Hunziker a K. Krapf, definovala cestovní ruch jako „*Soubor vztahů a jevů, které vyplývají z pobytu na cizím místě, pokud cílem pobytu není trvalý pobyt nebo výkon výdělečné činnosti*“.¹

Další definici publikoval C. Kaspar a to jako „*Souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování, anebo pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení nebo zaměstnání*“. Mezinárodní sdružení vědeckých pracovníků cestovního ruchu (AIEST – Association Internationale d'Experts Scientifique du Tourisme) začalo oficiálně využívat ke své práci.²

World Tourism Organization přišlo roku 1991 v kanadské Ottawě se sjednocením pojmu, který říkal, že cestovní ruch je „*Činnost osoby cestující na přechodnou dobu (u mezinárodního cestovního ruchu maximálně jeden rok, u domácího šest měsíců) do místa mimo své trvalé bydliště, přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávat výdělečnou činnost v navštíveném místě (trvalý či přechodný pracovní poměr)*“.³

Vymezení bere v potaz i spotřebu osob, tedy využití cestovního ruchu v rámci uspokojení individuálních potřeb. Z pohledu ekonomiky pak jako podnikatelského potenciálu.⁴

Dnes se využívá následující definice cestovního ruchu: „*soubor činnosti zaměřený na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení a*

¹ DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2004. s. 10. ISBN 80-7168-901-7.

² DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2004. s. 10. ISBN 80-7168-901-7.

³ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 7. ISBN 80-7157-838-X.

⁴ DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2004. s. 12. ISBN 80-7168-901-7.

zábavy, kulturního a sportovního využití, služebních cest a získávání komplexního zážitku. Zjednodušeně je také zaznamenána v evropské normě EN 13809:2003.⁵

2.2 Historický vývoj cestovního ruchu

Historie cestovního ruchu, zvaného také turismus, se začala psát již v dobách počátků naší civilizace. Byla úzce spjata s obchodními stezkami, náboženskými cestami, sportem či poznáním a válečnými taženými. Ve starověkém Řecku a Římě lze nalézt písemnosti potvrzující existenci lázeňských a rekreačních středisek. Moderní cestovní ruch pak vznikl v období 18. století.⁶

- **Před fáze** - roku 1845 založil Thomas Cook v Anglii první cestovní kancelář na základě rozvoje železniční dopravy a tím umožnil vznik nového ekonomického odvětví. Následně vznikla cestovní kancelář American Express roku 1850 v USA.⁷
- **Počáteční fáze** - toto období se vyznačuje oddělením samotného turismu jako ekonomického odvětví. Přispěli k tomu E. Guyer-Freuler, E. Picardo nebo J. Guth, za významného vědce je považován také Hermann von Schullard. Období koncem 19. a začátkem 20. století bylo mezníkem v oblasti rekreačních cest, jako je lázeňství a v oblasti obchodních nebo exotických cest. Vznikly také první cestovní dokumenty (šeky, průvodce apod.).⁸
- **Rozvojová fáze** - období mezi rokem 1914-1945 se vyznačuje rozvojem silniční, autobusové, ale také letecké dopravy. Za první autobusovou dopravu lze považovat Greyhound ze severní Ameriky. K letecké dopravě neodmyslitelně patří také Československé aerolinie. Od roku 1920 působila v Československu cestovní kancelář Čedok, působící na našem území dodnes.⁹ V tomto období šlo o významné oddělení cestovního ruchu od pojmu cestování, což bylo spojené se vznikem tzv. švýcarské školy cestovního ruchu. V potaz se začíná brát nejen

⁵ HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 11-12. ISBN 80-7168-948-3.

⁶ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 7. ISBN 80-7157-838-X.

⁷ VÁGNER, J. *Výzkum a vývoj. Vývoj cestovního ruchu* [online]. Praha, 2011 [cit. 2015-06-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/10/4-5.pdf>>.

⁸ HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 10. ISBN 80-7168-948-3.

⁹ VÁGNER, J. *Výzkum a vývoj. Vývoj cestovního ruchu* [online]. Praha, 2011 [cit. 2015-06-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/10/4-5.pdf>>.

ovlivnění ekonomického odvětví a dopravy, ale také nabývají na významu geografické a sociální cíle.¹⁰

- **Vrcholová fáze** - v poslední vrcholové fázi se pracovalo s faktem, že cestovní ruch významně ovlivňuje finanční a technický rozvoj jednotlivých zemí. Odpovědí na problémy bylo vytvoření Světové organizace cestovního ruchu World Tourism Organization (WTO). Řeší otázky dopadů na životní prostředí, ekonomickou úroveň cestovního ruchu, ale i vzdělání v tomto odvětví. Organizace také přišla v rámci mezinárodní konference v Ottawě s názorem o sjednocení definice cestovního ruchu.¹¹

2.3 Druhy cestovního ruchu¹²

Cestovní ruch lze rozlišit dle jednotlivých druhů, kde je určující cíl, který má cesta splňovat. Druhy jsou vzájemně propojeny, např. jako sportovně-rekreační nebo kulturně-poznávací, ale jeden z nich vždy převažuje. Nejčastěji využívanými druhy turismu jsou:

- **Rekreační cestovní ruch** - druh cestovního ruchu spojený s odpočinkem fyzické i psychické stránky člověka. Pobyt se může uskutečňovat na chatách, chalupách, u moře nebo ve formě procházek. Často bývá spojován se sportovním či kulturním druhem turismu jako aktivní či pasivní odpočinek.
- **Kulturní cestovní ruch** - pod pojmem kulturní cestovní ruch je možné si představit zvyšování kulturního a společenského vzdělání v rámci krátkodobých cest i dlouhodobých pobytů. Jsou zde zahrnuty galerie, muzea, návštěvy přírodních úkazů (jezera, skalní útvary), archeologických památek, významných staveb (hradů, zámků), ale také společenské akce (koncerty, slavnosti, vystoupení).
- **Náboženský cestovní ruch** - náboženský turismus je úzce spjat s kulturním cestovním ruchem. Zahrnuje veškerou aktivitu spojenou s návštěvou kulturních památek s náboženskou tematikou, poutními místy, náboženskými oslavami nebo slavnostmi. Náboženskými památkami mohou být kostely, kláštery, synagogy, funerální památky či kaple. Více viz kapitola 3.
- **Dobrodružný cestovní ruch** - spojený s vyhledáváním extrémních sportů a neobvyklých aktivit jako je rafting, bungee jumping či návštěvy obtížně

¹⁰ HESKOVA, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 10. ISBN 80-7168-948-3.

¹¹ VÁGNER, J. *Výzkum a vývoj. Vývoj cestovního ruchu* [online]. Praha, 2011 [cit. 2015-06-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/10/4-5.pdf>>.

¹² HESKOVA, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 22-24. ISBN 80-7168-948-3.

dostupných míst (pralesy, vysokohorské výšlapy). Lidé využívají dobrodružného turismu k odpoutání se od reálného světa a kvůli snaze naleznout dobrodružství.¹³

- **Sportovní cestovní ruch** - turismus spojený se sportovní aktivitou, zpravidla rozdělený podle ročního období a místa pobytu (např. horská turistika, plážový volejbal, cykloturistika apod.). Zde jsou zahrnuty také pobyty za účelem pasivního sledování sportovních aktivit.¹⁴
- **Obchodní (kongresový) cestovní ruch** - cesta za účelem obchodu ve formě seminářů, symposií, přednášek nebo školení. Obchodní cestovní ruch je pořádán z důvodu zlepšování mezilidských (firemních) vztahů, poznávání odlišných tradic a zvyklostí, výměny znalostí a prohlubování pracovních vědomostí.¹⁵
- **Lázeňský cestovní ruch** - provozují je zdravotní a lázeňská střediska za účelem prevence a zlepšení zdraví člověka, ale také jako rekreační pobyt. Lázeňství je založeno na využití léčivých pramenů, peloidů (bahenní a rašelinové zábaly), rehabilitačních masáží či kondičních cvičení. Pobyty ve wellness resortech jsou často propojeny s kulturním cestovním ruchem pro pozitivní účinky nejen fyzického, ale také psychického zdraví člověka.¹⁶

2.4 Služby cestovního ruchu

Služby cestovního ruchu slouží k uspokojení veškerých potřeb a přání zákazníků související s cestováním. Služby lze charakterizovat čtyřmi základními body, a to nestálostí (každý z nás vyhledává jiný druh služeb), nehmotností (jejich forma je nehmotná, nelze službu vlastnit, ani si na ni sáhnout), neskladovatelností (divadelní vystoupení se koná v určitý čas, nelze jej přizpůsobit podle jednotlivce) a neoddělitelností (nelze oddělit od místa a času konání, např. místenka v autobusové dopravě).¹⁷

Tyto služby jsou rozděleny podle různých kritérií, a to na zprostředkovatelské a dodavatelské. Mezi nejrozšířenější z nich lze zařadit služby ubytovací, stravovací, dopravní, společensko-kulturní, sportovně-rekreační a informační¹⁸:

¹³ HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 22-24. ISBN 80-7168-948-3.

¹⁴ DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2004. s. 17. ISBN 80-7168-901-7.

¹⁵ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 8-9. ISBN 80-7157-838-X.

¹⁶ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 8-9. ISBN 80-7157-838-X.

¹⁷ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 8-9. ISBN 80-7157-838-X.

¹⁸ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 8-9. ISBN 80-7157-838-X.

- **Ubytovací služby**¹⁹ - slouží k poskytování ubytování veřejnosti a jsou vzájemně propojeny s dalšími druhy služeb, jako stravovací, zprostředkovatelské, animační, směnářské aj. Formy ubytování mohou být veřejné, jako hotely, penziony, motely, či lázeňské domy nebo soukromé, jako chaty, chalupy apod. Kvalita veřejného ubytování je hodnocena hvězdičkami (popřípadě jinými symboly) od jedné do pěti dle různých kritérií, jako jsou vybavenost, velikost, cena nebo doplňující služby (např. úroveň stravy).
- **Stravovací služby** - služba poskytující stravu a občerstvení během cesty nebo přímo v místě pobytu. Jsou vykonávány spolu s ubytovacím zařízením nebo jako samostatná zařízení v rámci pohostinské činnosti.
- **Informační služby** - poskytují informace turistům o ubytování, dopravě, možnostech stravování, klimatických nebo přírodních podmínkách během pobytu, v místě pobytu, ale i v místě trvalého bydliště. Informace v průvodcích, příručkách, na webových stránkách nebo poskytované specializovanými firmami (cestovní agentury, kanceláře, infolinky aj.).²⁰
- **Dopravní služby** - poskytují dopravu do místa pobytu, ale také v místě pobytu s využitím silničních, železničních, leteckých nebo vodních dopravních prostředků, které jsou rozděleny dále na osobní a veřejnou dopravu. Ve spojení s veřejnými dopravními službami je využíváno také dalších služeb, např. informačních, rezervačních systémů a jiných.²¹
- **Společensko-kulturní služby**²² - jsou využívány v rámci kulturního vyžití a sociálních asociací osob účastnících se turismu. Kulturními a společenskými akcemi mohou být koncerty, divadelní vystoupení, večírky nebo festivaly.
- **Sportovně-rekreační služby** - propojení rekreačních služeb a sportovních aktivit, jako vysokohorská turistika, cykloturistika, plavání nebo windsurfing a mnoho dalších, které lze provozovat v přírodě, v halách, na horách, ve vodě i ve vzduchu. Aktivní odpočinek je hojně využíván a lze ho provozovat jak ve spojení se zimní či letní dovolenou, tak v jakékoli lokalitě.

¹⁹ HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 110-112. ISBN 80-7168-948-3.

²⁰ HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. s. 106-107. ISBN 80-7168-948-3.

²¹ ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha : Idea servis, 1999. s. 8-9. ISBN 80-85970-27-9.

²² ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha : Idea servis, 1999. s. 10-11. ISBN 80-85970-27-9.

3 Náboženský cestovní ruch

3.1 Definice náboženského cestovního ruchu

Náboženský turismus, nebo také poutní turismus, je jedním z nejrozšířenějších druhů cestovního ruchu ve světě. Je segmentem kulturního turismu, jehož cílovým místem mohou být poutní místa, sakrální památky nebo významná svatá místa bez ohledu na víru, kterou lidé vyznávají. Nejnavštěvovanějšími posvátnými místy světa jsou Jeruzalém, Nazaret, Betlém a mnoho míst v Egyptě či Izraeli, z důvodu spojitosti s biblickými událostmi.²³

Významnou složkou náboženského cestovního ruchu jsou také akce s náboženskou tematikou, jako slavnosti, bohoslužby či přednášky konající se nejen v zahraničí, ale i u nás. Důležitost náboženského turismu podtrhuje účast osob z celého světa v masovém měřítku, a to až 300 milionů osob za rok, a ochota cestování i do vzdálenosti mnoha kilometrů. Náboženského turismu se účastní lidé se zájmem o historické památky, ale především osoby duchovně založené, proto je stálý a minimálně ovlivněný ekonomickými změnami, avšak je pro ekonomiku velkým přínosem nejen finančním, ale i z pohledu vzdělávání. Z tohoto důvodu došlo v posledních letech k rozsáhlému propagování a podpoře náboženského turismu.²⁴ Turisté cestující za posvátnými místy pouze z historického hlediska nemají přístup k mnohým sakrálním památkám, a to především svatým místům muslimů.²⁵

Organizace náboženského cestovního ruchu

O náboženský cestovní ruch v rámci celého světa pečuje Světová asociace náboženské turistiky – The World Religious Travel Association. V České republice jsou konány tyto akce pod záštitou organizace Magni zaměřené na církevní památky a jejich bohatou historii.²⁶ Na jihu Čech je náboženský cestovní ruch dle názoru autorky a dostupných informací podporován Jihočeskou centrálou cestovního ruchu, která zajišťuje propagaci včetně organizace výstav či přednášek, komunikaci jednotlivých podniků, tvoří skupinu poradců pro cestovní ruch, vytváří produkty a informuje širokou veřejnost. Činnosti se týkají jak náboženského turismu, tak všech ostatních oblastí cestovního ruchu.

²³ DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2004. s. 144. ISBN 80-7168-901-7.

²⁴ MIKULA, M. *Náboženský cestovní ruch* [online]. Praha : CzechTourism, 2015 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <http://www.forum.CzechTourism.cz/download/2011/7_Mikula.ppt>.

²⁵ RYGLOVÁ, K. BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I., *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2011. s. 202. ISBN 978-80-247-4039-3.

²⁶ MIKULA, M. *Náboženský cestovní ruch* [online]. Praha : CzechTourism, 2015 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <http://www.forum.CzechTourism.cz/download/2011/7_Mikula.ppt>.

Jihočeská centrála cestovního ruchu spolupracuje s dalšími podpůrnými organizacemi, jako jsou infocentra, Národní památkový ústav, CzechTourism nebo významnými podnikateli podporujícími cestovní ruch.²⁷

Jednotlivé sakrální památky, sochy, obrazy a svatá místa udržují a podporují samotné církve a farnosti v dané oblasti. V Českých Budějovicích je to Biskupství českobudějovické nebo Národní památkový ústav a územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, zabývající se ochranou historicky významných památek na území celého Jihočeského kraje. Na Jindřichohradecku to je pak YMCA Strmilov.²⁸

Dle názoru autorky je však propagace duchovních památek na jihu Čech nedostatečná, organizace by měly být ve větší míře zaměřeny na „nevěřící“ část obyvatelstva a zdůraznit atraktivitu sakrálních památek z důvodu podpory dalších druhů cestovního ruchu a s tím spojenou ekonomickou situací jižních Čech.

3.2 Historie náboženského cestovního ruchu

Náboženský cestovní ruch vznikl asi ve 4. století našeho letopočtu, kdy poutníci putovali na svatá místa, aby smyli své hříchy. Byl jedním z prvních druhů turismu na světě a s rostoucím počtem věřících se jeho význam neustále zvyšoval. Poutní cesty byly velice rozšířené především v dobách středověku. Vykonávány byly s rozdílnými cíli, ale hlavním důvodem byla vždy náboženská pokání či prosby směřované k Bohu. Také zmapování cest se stalo jejich důležitou součástí. Nejčastějšími cílovými místy u nás se v té době stávala místa uložení ostatků svatých. Byli jimi například Tetín, místo uložení ostatků sv. Ludmily, Levý Hradec, Stará Boleslav nebo hlavní město Praha. Období gotiky a rozšíření poutních míst s sebou přineslo výstavbu svatyní, kde se namísto ostatků ukládaly vzácné obrazy, sochy či nejrůznější předměty vysoké hodnoty.²⁹

Poutníkům v dobách minulých, kteří se vydávali na dlouhé cesty, poskytovali střechu nad hlavou kláštery, kostely, ale také obyčejní lidé. Ve 12. století, tedy v době, kdy se poutní tradice začala rozvíjet, vznikly oficiální hospice, které sloužily k ubytování

²⁷ JIŘÍKOVÁ, M. *Jižní Čechy. Významná destinace pro církevní turistiku* [online]. České Budějovice : Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.jccr.cz/p=901>>.

²⁸ JIŘÍKOVÁ, M. *Jižní Čechy. Významná destinace pro církevní turistiku* [online]. České Budějovice : Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.jccr.cz/p=901>>.

²⁹ KOSTÝLKOVÁ, P. *Náboženský cestovní ruch v České republice* [online]. Přerov : Vysoká škola logistiky, 2012 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>>.

poutníků. Ti byli snadno rozpoznatelní na první pohled, dle svého typického odívání doplněného holí a vysvěceným růžencem. Chudí poutníci absolvovali cesty pěšky a bosí, nejen z důvodu nedostatku peněz, ale také na znamení kajcnosti. Bohatší občané pak jezdili na koních či v kočárech. Hlavním bodem cest byla bohoslužba, při níž se přinášely dary z důvodu obětování. Nejčastějším darem byla svíce, která se při bohoslužbách využívá dodnes. Dary se stávaly také vzácné předměty, peníze či zvířata.³⁰

Husitské války a boje v 15. století s sebou přinesly zničení mnoha poutních míst a památek. Z tohoto důvodu byl v 16. století náboženský cestovní ruch snížen na minimum. O sto let později, v dobách tzv. zlaté éry, došlo k znovuoživení poutí a poutních míst včetně výstavby nových kostelů, chrámů a kaplí podporovaných šlechtou. Dalším významným avšak negativním zásahem do historie náboženského cestovního ruchu, byla příkázání Josefa II., kdy z důvodu reforem došlo k uzavření duchovních památek a zrušení poutí. Až po smrti císaře byla tradice opět obnovena. V 18. století pak nastala další omezení ze strany šlechty.

Ani příchod první a druhé světové války nepomohl k rozvoji poutní tradice. Mnoho sakrálních památek bylo poničeno, nebo úplně zdemolováno. Až čtyřicet let po konci druhé světové války došlo z důvodu demokracie k masivnímu rozvoji cestovního ruchu, včetně toho náboženského. V té době vznikly také organizace za účelem sjednotit poutníky země a společně cestovat.³¹ Velkou snahu o znovuoživení a zrekonstruování poničených sakrálních památek pak přineslo období sametové revoluce. Tyto aktivity však nebyly tak razantní jako v dobách zlaté éry.³²

V posledních letech je snaha o vývoj a propagaci náboženského cestovního ruchu v České republice intenzivnější než dříve. Pozitivním přínosem je vznik specializovaných cestovních kanceláří a cestovních agentur, jako CK Floria, CK Palomino nebo CK Miklas tour se zaměřením na sakrální památky. Cestovní kanceláře si zakládají na dobře

³⁰ KOSTÝLKOVÁ, P. *Náboženský cestovní ruch v České republice* [online]. Přerov : Vysoká škola logistiky, 2012 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>>.

³¹ ŠARMANOVÁ, T. *Analýza předpokladů cestovního ruchu v regionu Valašska*. Zlín, 2008. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky. Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Antonín Slaměnik.

³² KOSTÝLKOVÁ, P. *Náboženský cestovní ruch v České republice* [online]. Přerov : Vysoká škola logistiky, 2012 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>>.

školených průvodcích nejen pro české, ale dnes už i pro tisíce italských a mnoho jiných turistů.³³

Vytvořeny byly také organizace jako Magni nebo CzechTourism, které ve spolupráci s církevními organizacemi, duchovními památkami a jejich majiteli usilují o podporu náboženského cestovního ruchu a přilákání věřících i nevěřících obyvatel České republiky.³⁴

³³ BOHATOVÁ, J. *Za náboženskými cíli cestuje ročně 300 milionů věřících* [online]. 2008 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://life.ihned.cz/cestovani/c1-26053340-za-nabozenskymi-cili-cestuje-rocne-300-milionu-vericich>>.

³⁴ KYŠA, L. *Projekt Magni otevře české církevní památky světu* [online]. Zlín, 2011 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://mistojakoznacka.cz/article/projekt-magni-otevre-ceske-cirkevni-pamatky-svetu/16/1/0>>.

4 Náboženský cestovní ruch se zaměřením na Jihočeský kraj

Náboženství má mnoho podob, a proto je velice náročné jeho definování a rozdělení. Vychází z latinského slova *religio*, kdy člověk vzhlížel a měl víru k Bohu (svaté bytosti), ke kterému směřovaly všechny jeho kroky. Náboženství lze také vyložit jako lásku k bohům, respektování všeho bytí světa a vyznávání či šíření jeho slova. Rozdělit jej můžeme na monotheistické nebo polytheistické, tedy vyznání jednoho či více bohů. V podmínkách České republiky se lze setkat nejčastěji s náboženstvím křesťanským a židovským.³⁵

Křesťanské a židovské učení se zakládá na tzv. Svatých knihách zvaných Bible a Tóra. Bible vznikla asi 450 let před naším letopočtem a dělí se na Starý a Nový zákon. Starý zákon je společným, jak pro křesťanské, tak pro židovské náboženství, je nejdůležitějším propojením těchto dvou náboženství a napsán byl z převážné části v hebrejštině. Druhá část, tedy Nový zákon navazující na Starý zákon, kterou přijala pouze křesťanská víra, pojednává o Bohovi a stvoření světa. Tóra, jinak nazývána Pět knih Mojžíšových, je součástí Starého zákona. Kniha pojednává o setkání Mojžíše s Bohem.³⁶ Z důvodu malého množství obyvatelstva muslimského, buddhistického či hinduistického vyznání na jihu Čech zde nejsou rozšířené jejich modlitebny či jiná místa spojená s příslušným náboženstvím.

V Čechách je tedy ještě mnoho možností, jak rozvíjet turismus v oblasti náboženství. Nejvíce rozšířený je v hlavním městě Praha, ale v těsném závěsu jsou jižní Čechy, které spadají stejně jako dalších šest oblastí v České republice do prvního stupně cestovního ruchu. Jižní část České republiky se účastní propagování sakrálních památek v rámci celé republiky. Na základě propagace vznikly veřejné seznamy dostupné jak obyvatelům jižních Čech, tak i zahraničním turistům. Jihočeská centrála cestovního ruchu se snaží o zvýšení návštěvnosti velkého počtu sakrálních památek a vytvoření turistických programů.³⁷

³⁵ HORYNA, B. *Úvod do religionistiky*. 1. vyd. Praha : Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1994. s. 20-22. ISBN 80-85241-64-1.

³⁶ BARTHOLOMEW, R. *30 vteřin na náboženství. 50 významných náboženství, o nichž získáte přehled za 30 vteřin*. 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, 2012. s. 65,71,87. ISBN 978-80-7321-639-9.

³⁷ POMYKAL, J. *Církevní turistika. Trend budoucnosti?* [online]. Odborný portál pro cestovní ruch, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.icot.cz/cirkevni-turistika-trend-budoucnosti/>>.

Programy na podporu náboženského cestovního ruchu na jihu Čech³⁸

Na jihu Čech je velké množství sakrálních památek a poutních míst, a proto byly vytvořeny publikace a brožury, které sjednotily tyto památky. Seznamy obsahují významná místa jako Lomec, Klokoty, Římov, Dobrá voda u Českých Budějovic apod., která poslouží nejen turistům z jiných měst či zahraničí, ale také místním, kteří mnohdy ani neznají místní duchovní památky. Rozvoj náboženského cestovního ruchu přispívá také k rozvoji celkového cestovního ruchu. Turisté, kteří cestují za sakrálními památkami z historického hlediska, využívají i dalších prostředků turismu, jako je dopravní, kulturní, stravovací, ubytovací cestovní ruch a mnoho dalších. Další výhodou je podpora církevních organizací.

Jihočeská centrála cestovního ruchu ve spolupráci s CzechTourism vytváří produkty cestovního ruchu a organizuje výlety pro všechny věkové kategorie, jež zahrnují zajímavosti sakrálních památek nebo křížových cest ve spojení se sportovními aktivitami, jako je pěší turistika či cykloturistika. Množství turistů cestujících výhradně za sakrálními památkami se zvyšuje a v posledních letech bylo u Českého Krumlova (města oceněného prestižní cenou „Zlaté jablko“ světové federace novinářů a publicistů cestovního ruchu) vytvořeno pro poutníky i speciální ubytování.

4.1 Křesťanský náboženský cestovní ruch

Křesťanské náboženství je nejrozšířenějším náboženstvím světa a vykládá se dle tzv. Nového zákona. Pod křesťanské náboženství spadá několik druhů vyznání, jako pravoslavní, luteránství, kalvinismus, metodismus, koptské křesťanství atd. V Evropě je největším z nich Římskokatolická církev, díky níž vzniklo nejvíce historicky významných křesťanských staveb a poutních míst u nás. Můžeme zde vidět poutní kostel Panny Marie Lomec, kostel Panny Marie Borovany, klášter Panny Marie a sv. Jiljí, poutní místo Klokoty, klášter Zlatá Koruna, poutní místo Římov, kostel Nanebevzetí Panny Marie Drahov nebo kostel Panny Marie Bolestné Dobrá Voda.³⁹

4.1.1 Poutní místa

Křesťané se po mnohá staletí vydávali na dlouhé cesty tzv. poutě. Konání poutí bylo výjimečnou událostí odpoutání se od běžných dnů. Každá pouť se nese ve znamení

³⁸ JIŘÍKOVÁ, M. *Jižní Čechy. Významná destinace pro církevní turistiku* [online]. České Budějovice : Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.jccr.cz/p=901>>.

³⁹ BARTHOLOMEW, R. *30 vteřin na náboženství. 50 významných náboženství, o nichž získáte přehled za 30 vteřin*. 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, 2012. s. 8. ISBN 978-80-7321-639-9.

oběti Ježíše Krista, a proto si poutníci odřikají radosti každodenního života, aby se na konci své poutě účastnili mše svaté a svatého přijímání. Svaté přijímání bylo vnímáno jako významný duchovní zážitek stejně jako dnes. Lidé věří, že je přijímáno tělo a krev Ježíše Krista. Pout', i když se mnohdy koná ve velkém společenství, není společenskou událostí, ale duchovním spojením. V dnešní době i přes velký úbytek věřících se k poutním místům vydávají duchovně založení a mnohdy i nevěřící s pokorou a úctou ke svatému místu. Cílem poutí se stávala svatá místa spojená se zázračným uzdravením (léčivé prameny), vyslyšením modliteb či zjevením svatých. Na těchto místech se stavěly kaple, kostely, sochy nebo také svatyně. V jižních Čechách se nacházejí poutní místa, jako Dunajovická hora u Třeboně, kostely v Chlumu u Třeboně, kaple Sv. Víta nebo poutní místo v Drahově.⁴⁰

4.1.2 Křížové cesty na jihu Čech

Křížová cesta, zvaná také kalvárie, je poutí křesťanů na počest Ježíše Krista a jeho strastiplnou cestu s dřevěným křížem k místu jeho ukřižování. Při křížové cestě bývá zpravidla čtrnáct míst, kde se poutníci zastavují, čtou z Bible nebo zpívají církevní písně. Toto zastavení bývá spojeno s poutními místy, kde stojí kapličky nebo často také kříže s obrazy božích muk.⁴¹

Nejznámější a nejstarší křížovou cestou na jihu Čech je Římovská křížová cesta s 25 zastaveními. Kaple v tzv. loretánském stylu leží u Českých Budějovic. Vznik je datován do druhé poloviny sedmnáctého století díky lékárníkovi z Brna Janu Gurremu. Mezi dvaceti pěti zastaveními jsou kaple Poslední večeře Páně, freska U Jidáše, kaple Malý Pilát, socha zvaná Kristus nesoucí kříž potkává Panu Marii nebo kaple Božího hrobu.⁴²

4.1.3 Nejvýznamnější církevní památky jižních Čech

Nejvýznamnější církevní památky byly vybrány dle úsudku autorky, která vycházela z dostupných informací na webových stránkách a v tištěných zdrojích. Na jihu Čech lze nalézt mnoho duchovních památek, avšak spousta z nich není navštěvována

⁴⁰ ČERNÝ, J. *Poutní místa Soběslavska a Třeboňska s přilehlou částí Dolních Rakous. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2009. s. 13-14. ISBN 978-80-86829-44-9.

⁴¹ KOŠTÁLOVÁ, E. *Kalvárie a Křížové vrchy baroka v českých zemích*. Brno, 2011. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, filozofická fakulta, katedra dějin umění. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D.

⁴² ROYT, J. *Římov. Poutní areál s loretou a kalvárií*. Velehrad : Historická společnost Starý Velehrad, 1995. s. 3,5,7. Obrazových příloh. Církevní památky. ISBN 80-901836-6-2.

z důvodů jejich nedostatečné propagace, soukromého vlastnictví či špatného stavu. Nejvýznamnější a nejkrásnější sakrální i židovské památky jsou propagovány v rámci projektu Magni, CzechTourism nebo kulturními akcemi jako např. Noc kostelů, a jsou zaznamenány v seznamech vydaných Jihočeskou centrálou cestovního ruchu.

Mezi nejčastěji zmiňované křesťanské památky řazené mezi nejvýznamnější náboženské památky na jihu Čech patří poutní kostel Nejsvětější trojice v Trhových Svinech z počátku 18. století. U Českého Krumlova, kromě kláštera Zlatá Koruna, lze vidět také kapli Panny Marie Bolestné zapsanou v seznamu UNESCO. Dominantou města je však kostel sv. Víta.⁴³ Strakonicko se zase může pyšnit kostelem Nanebevzetí Panny Marie, který v minulosti pojmul mnoho hříšníků ke zpovědi díky ambitu se šesti zpovědnicemi. Ve městě Bechyně nedaleko města Tábor lze spatřit Františkánský kostel Nanebevzetí Panny Marie, z konce 15. století. Ve Vyšším Brodě, v blízkosti rakouských hranic se nachází klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie, postavený rožmberským šlechticem. Na jihu Čech lze také spatřit sakrální památky, jako jsou (v abecedním pořadí)⁴⁴:

Borovany

Město Borovany se nachází v blízkosti Trhových Svinů a je rodištěm Jana Žižky z Trocnova. Klášter v pozdně gotickém stylu z roku 1455 byl později přestavěn do stylu barokního. V okolí významného augustiánsko-kanovnického kláštera pocházejícího z poloviny 15. století, leží další historicky významné stavby, jako kaplička sv. Šebestiána nebo sochy sv. Jana Nepomuckého. Jsou umístěny na borovanském náměstí a pod kopcem směřujícím k Trhovým Svinům na znamení zastávky sv. Jana Nepomuckého v Borovanech při své dlouhé pouti - viz obrazové přílohy.⁴⁵

Borovanský klášter, založený Petrem z Lindy, se po morové epidemii, při které zemřelo mnoho lidí, dostal do vlastnictví rodu Rožmberků. Uvnitř budovy stojí významný barokní oltář se vzácnými sochami a stropem ve tvaru hvězdicové klenby. Celý sál je zdoben freskami z období vzniku kláštera. Jeho součástí je také kaple Panny Marie Karmelské zvaná též Škapulířova kaple jako oslava sv. Škapulíře. Obrazy s jeho motivy

⁴³ DVOŘÁČEK, P., HANZLÍKOVÁ, I. *60 poutních míst do kapsy*. Praha : Levné knihy KMa, 2004. s. 14,110. ISBN 80-7309-222-0.

⁴⁴ ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. s. 21,200,239. ISBN 80-86829-19-7, vlastní zpracování.

⁴⁵ ČERNÝ, J. *Poutní místa Soběslavska a Třeboňska s přilehlou částí Dolních Rakous. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2009. s. 15. ISBN 978-80-86829-44-9.

je vyzdoben také interiér kaple. Roku 1785 klášter zanikl a začal se využívat jako zámek.⁴⁶

Dobrá voda u Českých Budějovic

V obci Dobrá voda u Českých Budějovic leží kostel Panny Marie Bolestné, navržen architektem Kiliánem Ignácem Dienzenhoferem roku 1733.⁴⁷ Kostel nechal postavit Jan Karmenský se svou ženou. Ten se zde údajně zázračně vyléčil ze své nemoci, díky léčivému pramenu, který se zde nachází. Nynější kostel pak nechalo postavit město. Barokní kostel, jehož střed je oválného tvaru s kopulí vlastní jedinečné konkávní průčelí a boční kaple vyzdobeny vzácnými freskami, které byly koncem 20. století zrestaurovány.⁴⁸ Na hlavním oltáři kostela, je umístěn obraz Obětování Panny Marie. Kostel Panny Marie Bolestné byl v historii součástí křížové cesty, které náleží dalších třináct kaplí. Mariánské poutě zde fungují dodnes - viz obrazové přílohy.⁴⁹

Drahov⁵⁰

Gotický a poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie nacházející se u Veselí nad Lužnicí vznikl roku 1359 a jeho půdorys je ve tvaru kříže. Drahov leží u léčivého pramene, kde byl údajně uzdraven slepec, a proto se stal poutním místem již v dobách středověku. Když na těchto místech pobýval kněz Jan, ukryl zde vzácnou sošku Panny Marie před nájezdy husitů. Lidé ji po jeho smrti vzali a schovali do bezpečí, avšak v polovině 20. století byla soška ukradena a v kostele nahrazena svou kopií. Na konci husitských válek byl Drahov přestavěn na luteránskou modlitebnu a znovuobnoven až roku 1660.

V kostele se nacházejí dva oltáře, hlavní oltář je v neogotickém stylu, na němž stojí kopie sochy Madony Drahovské. Původní socha byla stejně jako soška Panny Marie ukradena. Dochoval se však jeden ze vzácných pláštíků, do které věřící sochu oblékali.

⁴⁶ HOLEČEK, M., STRÍDA, M., MARIOT, P. *Zeměpis cestovního ruchu. Učebnice pro hotelové a jiné střední školy. Příručka pro průvodce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství České geografické společnosti, 1999. s. 16. ISBN 80-86034-39-9.

⁴⁷ DVOŘÁČEK, P., HANZLÍKOVÁ, I. *60 poutních míst do kapsy*. Praha : Levné knihy KMa, 2004. s. 16. ISBN 80-7309-222-0.

⁴⁸ DAVID, P., SOUKUP, V. *1000 kostelů, klášterů a kaplí. To nejkrásnější z Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2013. s. 230. ISBN 978-80-242-3950-7.

⁴⁹ ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. s. 49. ISBN 80-86829-19-7.

⁵⁰ ČERNÝ, J. *Poutní místa Soběslavska a Třeboňska s přilehlou částí Dolních Rakous. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2009. s. 35-39. ISBN 978-80-86829-44-9.

Po stranách oltáře leží obrazy s dalšími motivy Panny Marie a celý kostel je pak vyzdoben nádhernými barevnými vitrážemi s nejrůznějšími náměty - viz obrazové přílohy.

Klokoty

Klokoty, kdysi samostatně stojící obec, dnes náleží k městu Tábor. Kaple, později přestavěna na barokní kostel, byla postavena u léčivého pramene, kde došlo ke zjevení Panny Marie. Jako spousta dalších duchovních míst bylo i toto zničeno v dobách husitských válek a znovuobnoveno až v polovině 15. století. V té době zde byl nalezen velmi vzácný mariánský obraz.

Hlavní budova kostela je obklopena čtyřmi kaplemi a v celém objektu se nachází deset zvonů a deset věží. Nejvýznamnější nalezenou památkou je obraz Panny Marie Assumpty (se dvěma kopiemi), který je uschován v Táboře. Uvnitř budovy stojí stříbrný oltář s dvanácti hlavami andílků a s kopií milostného obrazu nanebevzetí Panny Marie, která je námětem i pro malby na stěnách a stropu - viz obrazové přílohy.⁵¹

Lomec

Lomec patří k jedné z nejvýznamnějších a nejnavštěvovanějších církevních památek díky své zvláštní barokní konstrukci, která byla postavena mezi léty 1692-1702. Stále fungující poutní místo leží na kopci mezi Vodňanami a Netolicemi. Půdorys kostela s několika výdutěmi zakrývá cibulová věž s lucernou, pokrytá mariánskými malbami. O jeho vznik se zasloužil rod Buquyů. V době, kdy hrozilo knížeti Buquoyů utonutí, modlil se k sošce Panny Marie de Foy, aby ho zachránila. Kníže přežil a na její počest vystavěl kostel. Kopie sochy se zde nachází doteď a je postavena na ciboriový (baldachýnový) oltář. Tento oltář byl vyřezán podle slavného oltáře stojícího v Bazilice svatého Petra v Římě. Na začátku 19. století bylo vlastnictví kostela převedeno rodu Schwarzenbergů - viz obrazové přílohy.⁵²

Římov

Nedaleko Českých Budějovic pod Římovskou přehradou je jedno z nejnavštěvovanějších, nejkrásnějších a nejvýznamnějších poutních míst Římov. Zbudovali ho Jezuité roku 1648 na základě svatého zjevení Janu Gurreymu. Hlavním lákadlem je Loretánská kaple, zvaná také Svatá chýše, s kopií sochy Černé madony a

⁵¹ DVOŘÁČEK, P., HANZLÍKOVÁ, I. *60 poutních míst do kapsy*. Praha : Levné knihy KMa, 2004. s. 42. ISBN 80-7309-222-0.

⁵² ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. s. 122-124. ISBN 80-86829-19-7.

malbou, kde je vyobrazena křížová cesta.⁵³ Kolem kaple jsou vystaveny ambity s oltáři, zdobené freskami třiceti dvou mariánských poutních míst a milostných obrazů. Inspirací pro stavbu této kaple byla italská Loreta, kdysi obývaná Pannou Marií.⁵⁴

Součástí Říмова je také barokní kostel sv. Ducha vybavený obrazy Karla Škréty. Nachází se zde také zámek, který byl původně středověkou tvrzí. Z Říмова vede tzv. křížová cesta spojená s pětadvaceti poutními místy různých podob. Ty jsou vystavena podle polohy míst poslední cesty Ježíše Krista. Součástí Říмова jsou i rohové kaple připomínající jeskyně, v nichž jsou umístěny sochy svatých - viz obrazové přílohy.⁵⁵

Třeboň⁵⁶

Kláster Panny Marie a sv. Jiljí v renesančně barokním stylu se nachází v lázeňském městě Třeboň. Významná stavba byla postavena v polovině 14. století rodem Rožmberků a posléze spravována augustiány-kanovníky. Součástí klášterního kostela je také kaple sv. Vincence a kaple Sv. Barbory. Roku 1781 klášter zachvátil oheň a původní presbytář byl zničen, i přesto se zachovala část původních gotických maleb. Gotická malba byla součástí oltáře a jednou z nejvýznamnějších deskových maleb u nás je dnes vystavena jako národní památka v Národní galerii. Klášter vlastní také vzácnou sochu Třeboňské Madony z konce 14. století, nebo Madonin obraz. V dobách obléhání Vídně Turky zde byla uložena i socha Panny Marie z Hietzingu. V průběhu let klášter sloužil jako vojenské kasárny, nebo jako útočiště sester sv. Karla Boromejského. Dnes je zde zbudován městský úřad - viz obrazové přílohy.

Zlatá Koruna

Cisterciácký klášter, zprvu zvaný Svatá Trnová koruna, byl založen Přemyslem Otakarem II. v polovině 13. století. Klášter získal svůj název podle pověsti o tom, že český panovník získal od Ludvíka IX. trn z trnové koruny Ježíše Krista a žádal, aby byl klášter nazván Svatá Koruna.

Tato gotická památka se nachází nedaleko Českého Krumlova na břehu Vltavy. Zlatá Koruna je tvořena středem obklopeným tzv. křížovou chodbou vyzdobenou

⁵³ DAVID, P., SOUKUP, V. *1000 kostelů, klášterů a kaplí. To nejkrásnější z Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2013. s. 229. ISBN 978-80-242-3950-7.

⁵⁴ DVOŘÁČEK, P., HANZLÍKOVÁ, I. *60 poutních míst do kapsy*. Praha : Levné knihy KMa, 2004. s. 91. ISBN 80-7309-222-0.

⁵⁵ DAVID, P., SOUKUP, V. *1000 kostelů, klášterů a kaplí. To nejkrásnější z Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2013. s. 229. ISBN 978-80-242-3950-7.

⁵⁶ ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. s. 225. ISBN 80-86829-19-7.

freskami, chrámem Nanebevzetí Panny Marie, Mariánským chrámem ze 13. století, který zdobí sochy z období baroka, a dalších staveb. Původně zde stávalo opevnění, ze kterého zbyla jen část zdi se zachovanými malbami z období renesance.⁵⁷

V době husitské byl klášter vypálen a bylo zde zabito mnoho lidí.⁵⁸ Těsně před jeho zničením zde bylo sesbíráno mnoho cenností a přesunuto na českokrumlovský zámek.⁵⁹ Klášterní kostel byl znovuobnoven a přestavěn do renesančního a z části barokního stylu až v 17. století. Na konci 18. století byl pak využíván jako továrna, než byl v roce 1909 uveden do původního stavu – viz obrazové přílohy.⁶⁰

4.2 Judaistický (židovský) cestovní ruch

Židovská víra se začala objevovat asi dva tisíce let před naším letopočtem. Postupem času se zrodilo mnoho jejích podob a je vykládána několika způsoby. Již v období středověku vznikly dva směry fungující dodnes, byly jimi tzv. sefardské a aškenazské židovství.⁶¹ Tyto dvě formy se dále rozdělily na reformní judaismus, konzervativní a ortodoxní judaismus. Ortodoxní judaismus spadá, jako jeden z mnoha pod abrahámovské tradice. Vznik se traduje do poloviny 19. století na území Německa. Charakteristické je pro ně vyznávání židovského zákona a dodržování striktních pravidel. Posvátné stavby a svatá místa, která jsou typická pro ortodoxní judaismus, mohou být synagogy, modlitebny či židovské hřbitovy.⁶²

4.2.1 Judaistické památky

Židovství se již od počátků prolínalo s křesťanstvím. V dobách starého Říma procházeli naším územím židovští kupci a v 10. století se začali v Čechách usazovat. První židovské památky na jihu Čech se objevily okolo 13. století díky Václavovi I. a Přemyslu Otakarovi II. Českými panovníky byla vydána privilegia, která židovské obyvatelstvo ochraňovala, ale na oplátku Židé odváděli vysoké daně. Nenávist vůči Židům zabránila jejich rozvoji na území Čech až do poloviny 19. století. Zejména během

⁵⁷ DAVID, P., SOUKUP, V. *1000 kostelů, klášterů a kaplí. To nejkrásnější z Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2013. s. 232-233. ISBN 978-80-242-3950-7.

⁵⁸ ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. s. 248. ISBN 80-86829-19-7.

⁵⁹ ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. s. 249. ISBN 80-86829-19-7.

⁶⁰ *Církevní památky České republiky. Religious monuments of the Czech Republic = Kirliche Denkmäler der Tschechischen Republik*. [1:500 000]. 1. vyd. Praha : Kartografie Praha, 2013. ISBN 978-80-7393-289-3.

⁶¹ ELIADE, M. *Slovník náboženství*. 1. vyd. Praha : Český spisovatel, 1993. s. 125. ISBN 80-202-0438-5.

⁶² BARTHOLOMEW, R. *30 vteřin na náboženství. 50 významných náboženství, o nichž získáte přehled za 30 vteřin*. 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, 2012. s. 62. ISBN 978-80-7321-639-9.

druhé světové války bylo vyvražděno mnoho Židů a zničeno mnoho synagog. Kolem roku 1867, kdy nastala rovnoprávnost, došlo k největšímu rozmachu židovských památek. Dnes existuje v České republice deset obcí obývaných Židy, ale žádná z nich se nenachází na jihu Čech. Z židovských památek zde lze spatřit Židovskou ulici se synagogou v Bechyni, synagogu v Hluboké nad Vltavou, synagogu v královském městě Písek v místě starého města, synagoga ve Vodňanech, Čkyni či Volyni nebo synagoga přestavěná z židovské modlitebny v Jindřichově Hradci.⁶³

4.2.2 Synagogy⁶⁴

Název synagoga, pocházející z řečtiny ze slova *synagógé*, nese samostatná budova nebo soubor budov. Jde o modlitební místo židů, které je využíváno pro bohoslužby a pro kulturní setkání, o něž se stará vyšší duchovní zvaný rabín. Stavba prvních synagog se řídila přísnými pravidly psanými v Bibli a Talmudu, která jsou následována dodnes. Budovy jsou situovány směrem k Izraeli, tedy k místu považovanému za svaté. Víra sahá hluboko do období před naším letopočtem, a proto první synagoga vzniká již okolo 10. století před naším letopočtem. První z židovských staveb byly zničeny zprvu vládcem Nabukadnesarem II. a následně římskými vojsky.

Synagogy mohou mít mnoho podob. Jednou z nich jsou stavby tzv. ortodoxních židů, ve kterých se nacházejí vždy striktně oddělené místnosti určené ženám. Reformní židé naopak upřednostňují společné modlitebny bez rozdílu na pohlaví. Druhou největší synagogu v Evropě můžeme vidět v Čechách ve městě Plzni.

V interiérech synagog je zakázáno jakékoli vyobrazení boha v lidské podobě, protože v židovské víře je tradováno, že spojení podoby Boha a člověka je urážkou. V každé synagoze lze nalézt také sedmiramenný svícen symbolizující věčné světlo, pro něhož existuje několik pověstí. Jedním z nich je stvoření světa za sedm dní.

4.2.3 Nejvýznamnější židovské památky na jihu Čech

Mezi nejčastěji zmiňované židovské památky řazené mezi nejvýznamnější náboženské památky na jihu Čech lze zahrnout synagogu a židovský hřbitov v Českém Krumlově pocházející z počátku 20. století. V Milevsku lze spatřit dnes již přestavěnou synagogu v klasicistním slohu navrženou O. Tylem a inspirovanou antickým stylem.

⁶³ Navštivte Jižní Čechy. Hradky a zámky [online]. České Budějovice, 2009 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.jiznicechy.cz/cs-CZ/jizni-cechy/temata-a-aktivity/pamatky-a-turisticke-atraktivita.html>>.

⁶⁴ Synagoga [online]. Bechyně, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.bechynsko.cz/pametihodnosti/zidovska-synagoga>>.

Rožmberk nad Vltavou se může pochlubit židovských hřbitovem, který je součástí synagogy. Synagoga byla několikrát přestavěna a to kvůli špatnému technickému stavu zapříčiněnému především vlivem druhé světové války a rozsáhlým požárem. Židovský hřbitov Běleč leží nedaleko města Tábor. Je zde zachováno kolem 180 náhrobních kamenů z počátku 18. století. V okolí lze navštívit i další místa s židovskou historií, jako Pacov, Hořepník nebo Prudice. Dalšími památkami, které lze spatřit na jihu Čech také jsou⁶⁵:

Bechyně⁶⁶

Ve městě Bechyně se nachází Židovská ulice se synagogou z roku 1827, jež je situována v prostoru bývalých, středověkých hradeb.⁶⁷ V místě, kde až do poloviny 19. století bydlela většina židovských obyvatel. Synagoga původně sloužila jako obecní dům a aktivně byla využívána až do počátku druhé světové války. Architektem synagogy v klasicistním slohu s novorománským průčelím byl Karel Hamer.

Interiér budovy je vyzdoben malbami a nápisy, které jsou pozlaceny. Dlaždice umístěné v synagoze jsou pak vyskládány podle vzoru Davidovy hvězdy. Budova chátrala až do konce 20. století. Poté fungovala jako skladiště a až v roce 2004 byla celkově zrestaurována. Synagogu se podařilo uvést do původního stavu kromě interiérů, ze kterých zbyly pouze barevné výplně oken a točené schodiště. Součástí synagogy je také židovský hřbitov, který se dnes využívá- jako muzeum. Významné jsou zde především náhrobní kameny z poloviny 17. století v klasicistním a barokním stylu - viz obrazové přílohy.

Čkyně

Obec Čkyně na Prachaticku vlastní jednu ze dvou nejstarších židovských synagog v klasicistním slohu na jihu Čech, která byla vyhlášena kulturní památkou České republiky. Židovské obyvatelstvo zde žilo již od 16. století až do druhé světové války, kdy byli nuceni odejít. Synagoga je tedy posledním dokladem o obývání obce židy.

Původní synagoga z 18. století, která zde stála, byla roku 1828 zbořena a nahrazena novou, stávající budovou. Ve 30. letech 19. století byla duchovní památka vykoupena a užívána jako hospodářské stavení. Po odchodu židů do okolních měst

⁶⁵ VEČEŘOVÁ, P. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2009. s. 61, 64, 74. ISBN 978-80-7376-142-4.

⁶⁶ VEČEŘOVÁ, P. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2009. s. 60-61. ISBN 978-80-7376-142-4.

⁶⁷ *Synagoga* [online]. Bechyně, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.bechynsko.cz/pametihodnosti/zidovska-synagoga>>.

vykoupila budovu rodina Španingerova. V době jejich působení se stala sídlem rodiny a mnoho historicky významných památek bylo v rámci přestavby zdemolováno.⁶⁸

Roku 1990 několik dobrovolníků založilo Společnost pro obnovu synagogy ve Čkyni, o. p. s. Za podpory Evropské unie byla mnoho let chátrající synagoga zrekonstruována. Rekonstrukce synagogy byla ukončena roku 2014 a byl znovuobnoven její provoz. Během rekonstrukce proběhla oprava střechy, oken, obou místností, které fungovaly jako modlitebny, a také podlah, které vyžadovaly zvláštní péči. Přední strana synagogy zaujme především malbou Božího oka, uvnitř pak stojí za zmínku vzácné fresky či ženské galerie.⁶⁹ Dnes synagoga slouží jako regionální židovské muzeum a knihovna a je využívána k pořádání kulturních akcí - viz obrazové přílohy.⁷⁰

V obci Čkyně lze spatřit také židovský hřbitov, který vznikl na konci 17. století a o dvě století později přistavěn. Tento pozůstatek po židovských obyvatelích byl vyhlášen jako kulturní památka a patří stejně jako Čkyňská synagoga k nejstarším dochovaným židovským památkám. Náhrobní kameny barokního a klasicistního slohu pocházejí z období mezi 17. a 18. stoletím. Aktivně využíván byl téměř do poloviny 20. století. Do roku 1982, kdy bylo místo zrekonstruováno, hřbitov ležel bez povšimnutí - viz obrazové přílohy.⁷¹

Hluboká nad Vltavou⁷²

Další významnou židovskou budovou je synagoga v klasicistním slohu stojící na jihu města Hluboká nad Vltavou u Munického rybníka (zvaného též Židovský rybník). Již od roku 1645 zde žilo několik židovských rodin a v jednom z obytných domů jimi byla zřízena modlitebna. Později kolem roku 1907 vznikla židovská synagoga, ve které se konaly bohoslužby až do druhé světové války, kdy byla budova zničena včetně vybavení interiérů. Po druhé světové válce byla synagoga využívána Československou církví, než jí byla budova odebrána. Stavba zůstala opuštěna až do konce 20. století, kdy

⁶⁸ PODLEŠÁK, J. *Židovské památky v kraji pod Šumavou. Synagoga Čkyně* [online]. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.krajempodsumavou.cz/toulani/cirkevni-turistika/zidovske-pamatky-v-regionu/Synagoga>>.

⁶⁹ BROMOVÁ, J. *Synagoga ve Čkyni* [online]. 1. vyd. Praha : Karolinum [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.synagoga-ckyne.cz/o-spolecnosti/>>.

⁷⁰ PODLEŠÁK, J. *Židovské památky v kraji pod Šumavou. Synagoga Čkyně* [online]. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.krajempodsumavou.cz/toulani/cirkevni-turistika/zidovske-pamatky-v-regionu/Synagoga>>.

⁷¹ HEŘMAN, J. *Židovské hřbitovy v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha : Rada židovských obcí ČSR, 2009. s. 17. ISBN 978-80-7376-142-4.

⁷² VEČEŘOVÁ, P. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2009. s. 67-68. ISBN 978-80-7376-142-4.

bylo několik místních židovských domů odkoupeno a zrekonstruováno. Tyto budovy zde zůstaly zachovány dodnes.

Židovský hřbitov, ležící nedaleko synagogy, vznikl v 17. století. Jeho rozloha činí asi 1300 m² a aktivně využíván byl asi do poloviny 19. století. Dnes je zde zachováno necelých dvě stě náhrobků v barokním a klasicistním stylu. Mnoho z nich bylo totiž za druhé světové války poničeno či zdemolováno - viz obrazové přílohy.

Jindřichův Hradec

Město Jindřichův Hradec, které bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací a které se nachází asi 53 km od statutárního města České Budějovice, zaznamenalo první židovské rodiny již roku 1337. Některé z domů jsou zde zachovány dodnes. Pro židovské obyvatele byla vyhraněna ulice za kostelem, kde se zdržovali. Ulice leží na severu města nedaleko místního náměstí. V jednom z obytných domů uprostřed ulice již v 16. století fungovala židovská modlitebna, která byla kolem roku 1800 přestavěna na nynější synagogu. Tuto synagogu roku 1801 zachvátil rozsáhlý požár a poté byla znovuobnovena roku 1803. Synagoga v novogotickém stylu se aktivně využívala do druhé světové války. Díky následkům druhé světové války nebyl dochován interiér budovy.⁷³

Židovský hřbitov spojený s obřadní síní na kraji města byl postaven v roce 1440 a rozkládá se na téměř tři a půl tisících km². Nejstarší dochované náhrobní kameny v barokním stylu pak pocházejí z počátku 18. století. Interiér obřadní síně zůstal dochován dodnes a je využíván církví - viz obrazové přílohy.⁷⁴

Písek

Město Písek bývalo kdysi královským městem a židé, kteří zde pobývali kolem roku 1442, byli nuceni odejít. Nově příchozí židé zde znovu osídlili město až kolem 19. století a založili místní synagogu na východní straně města u Alšova náměstí. Ta nahradila původní modlitebnu. Dvoupatrová synagoga je orientálního typu s novorománskými prvky.

Po svém zániku sloužila jako sklad a tím byla výrazně poničena. Na stavu budovy se podepsalo také negativní působení v době okupace. Budova byla zrestaurována až v roce 2005. Opraven byl její exteriér (maurský sloh), ale opraven byl především její

⁷³ VEČEŘOVÁ, P. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2009. s. 70. ISBN 978-80-7376-142-4.

⁷⁴ HEŘMAN, J. *Židovské hřbitovy v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha : Rada židovských obcí ČR, 2009. s. 15. ISBN 978-80-7376-142-4.

interiér, kde se nacházely původní malby stěn a stropů. Znovuobnovena byla také místnost, která sloužila jako modlitebna.⁷⁵

Další židovskou památkou je hřbitov z roku 1879, který stojí naproti synagoze s nejstaršími náhrobními kameny z 19. století. Plně se využíval do roku 1942 a stejně jako synagoga byl hřbitov ve 20. století zrestaurován - viz obrazové přílohy.⁷⁶

Vodňany

Synagoga klasicistního stylu z 50. let 19. století se nachází v bývalém královském městě u náměstí, v Majerově ulici. Původně byla postavena poblíž městských hradeb u staré synagogy z poloviny 18. století, která zanikla o sto let později.⁷⁷ První ze zde stojících synagog byla využívána jako škola pro židovské děti, stejně jako později stavba nové synagogy. Pro konání bohoslužeb sloužila vodňanská synagoga do počátků druhé světové války. Interiér budovy je rozdělen do dvou pater, ale jeho vybavení vlivem druhé světové války nebylo dochováno. Od poloviny 20. století až dodnes, je využívána jako městské muzeum.⁷⁸

Ve Vodňanech lze spatřit také malý židovský hřbitov u osady Pražák, pocházející z počátku 19. století s nejstaršími náhrobní kameny z jeho konce. Na konci 20. století byl hřbitov opraven a zachovalo se přes sto původních náhrobků - viz obrazové přílohy.⁷⁹

Volyně

Synagoga, zde vznikla ve 40. letech 19. století. Postavena byla v blízkosti hradiště namísto někdejší synagogy, která vznikla již při příchodu prvních židů. Toto místo ve své době ještě nenáleželo Volyni. Synagoga v klasicistním slohu empírového typu fungovala až do roku 1939. Na konci 20. století byl vnitřek stavby zrekonstruován. Vstup do synagogy je vyzdoben vystupujícími motivy s hodinami, lvem a hebrejským nápisem.

⁷⁵ *Židovské památky Čech, Moravy a Slezska. Písek Synagoga* [online]. 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/hledani/pisek-synagoga>>.

⁷⁶ CHRASTILOVÁ, J. *Devět židovských cest. Procházky po památkách Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha : Paseka, 2008. s. 210. ISBN 978-80-7185-905-5.

⁷⁷ *Židovské památky Čech, Moravy a Slezska. Vodňany Synagoga* [online]. 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/hledani/vodnany-synagoga>>.

⁷⁸ *Atlas Česka. Synagoga ve Vodňanech* [online]. 2015 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.atlasceska.cz/jihocesky-kraj/synagoga-ve-vodnanech/>>.

⁷⁹ *Židovské památky Čech, Moravy a Slezska. Vodňany Hřbitov* [online]. 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/hledani/vodnany-hrbitov>>.

Vidět lze zde také původní střílnová okna. Během let se synagoga využívala jako kino, či umělecká škola. Nyní je z ní taneční klub.⁸⁰

S příchodem Židů byl také postaven první místní židovský hřbitov, který fungoval až do roku 1940. Hřbitov leží v části města Hradčany a lze zde vidět bílé mramorové náhrobní kameny v barokním stylu již z počátku 18. století s nejrůznějšími nápisy a ornamenty rostlin. Na počátku 20. století byly pomníky zrestaurovány a celý hřbitov opraven – viz obrazové přílohy.⁸¹

4.3 Ostatní náboženský cestovní ruch na jihu Čech

V České republice můžeme také spatřit několik muslimských modliteben a mešit, avšak pouze jedna z modliteben dle organizace IVCRN se nachází na jihu Čech.⁸² Československá husitská církev má pak na jihu Čech, konkrétně tedy v Českých Budějovicích, zastoupení jako Husův dům u Výstaviště či Husův sbor na Palackém náměstí. V Českých Budějovicích můžeme také vidět duchovní stavbu Adventistů sedmého dne v ulici Fráni Šrámka či modlitebnu bratrské jednoty Babtistů v centru Arpida.⁸³

⁸⁰ VEČEŘOVÁ, P. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2009. s. 92. ISBN 978-80-7376-142-4.

⁸¹ HEŘMAN, J. *Židovské hřbitovy v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha : Rada židovských obcí ČSR, 2009. s. 29. ISBN 978-80-7376-142-4.

⁸² *Přehled mešit a modliteben v ČR* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ivcrn.cz/prehled-mesit-a-modliteben-v-cr/>>.

⁸³ VALENČÍK, M. *Poškozené a zničené kaple, kostely a synagogy v České republice* [online]. 2015 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.znicenekostely.cz/index.phpload=detail/id=13332/obsah>>.

5 Analýza potenciálu náboženského cestovního ruchu Jihočeského kraje

Jihočeský kraj má velmi vysoký potenciál růstu v oblasti náboženského cestovního ruchu, který není plně využíván. K rozvoji náboženského cestovního ruchu by mohlo přispět především zvýšení finanční podpory ze strany státu a veřejných institucí, na kterých je rozvoj sakrálního cestovního ruchu přímo závislý a to z důvodu neustále se zhoršujícího technického stavu památek, nedostatečné infrastruktury a značení v okolí sakrálních památek a poutních míst. I přes velkou snahu veřejných institucí v posledních letech o propagaci náboženského turismu existuje v České republice velká část obyvatelstva, která doposud mnoho míst nezná nebo má pocit, že tyto památky jsou určené či dostupné jen pro věřící část obyvatelstva a jejich historické hodnotě nepřikládají váhu. Dalším prostorem pro vývoj je propagace mezi zahraničními turisty nebo propojení návštěvy sakrálních památek a poutních míst s více známými nebo atraktivními místy. Výhodou poutních míst je také velká a především stále se zvyšující oblíbenost turistiky mezi obyvateli České republiky. A to z toho důvodu, že poutní místa jsou z velké části umístěna a úzce spjata s přírodou.

K přesnému analyzování potenciálu náboženského cestovního ruchu Jihočeského kraje bylo využito dotazníkového šetření. Tohoto šetření se zúčastnilo 170 respondentů z různých částí České republiky, různého věku i vzdělání. Dotazníkové šetření probíhalo osobní a elektronickou formou v období mezi říjnem 2015 až prosincem 2015. Bylo vyhodnoceno a zpracováno s následným vytvořením produktu cestovního ruchu. Výsledkem šetření je míra spokojenosti a znalostí respondentů v oblasti sakrálního cestovního ruchu Jihočeského kraje. Dotazníkové šetření se 13 otázkami bylo sestaveno pro jednu či více odpovědí. Pro každou z nich bylo vytvořeno grafické znázornění s procentuálními ukazateli. Sledovány byly následující údaje: věk, pohlaví, bydliště, vliv náboženství na cestování za náboženskými památkami, návštěvnost sakrálních památek prostřednictvím cestovních kanceláří, cestovních agentur i mimo ně, rozdělení sakrálních památek dle významu a jiné. K elektronické formě dotazování bylo využito internetových stránek⁸⁴ a sociální sítě⁸⁵. Dotazník byl distribuován do podniku Unicall Communitation

⁸⁴ *Survio*. 2016 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.survio.com/survey/d/D3S0Q4Z9Q7W1E9B7G>>.

⁸⁵ *Facebook*. 2016 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z WWW: <<https://www.facebook.com/ceske.budejovice.7?fref=ts>>.

Group s. r. o. Obsahoval otevřené, polootevřené i uzavřené typy otázek. Šetření probíhalo anonymně a odpovědi respondentů vycházely bez jakéhokoliv ovlivnění.

5.1 Pilotní šetření

Ke zjištění srozumitelnosti a správnosti dotazníkového šetření bylo využito pilotního šetření, vytvořeného před realizací marketingového výzkumu. Zahrnuto zde bylo 25 respondentů, kteří byli vybráni náhodně. Respondenti byli různé úrovně vzdělání a různého věkového rozpětí. Všichni respondenti, účastníci se pilotního šetření, byli z jihu Čech z blízkého okolí autorky. Prostřednictvím tohoto šetření pak bylo upozorněno na nesrovnalosti či nesrozumitelnost otázek, které dotazník obsahoval. Největší problémem byla otázka č. 5: Jaké typy poutních míst či sakrálních památek navštěvujete nejčastěji? Zde byla použita forma otevřené otázky, která byla po pilotním šetření změněna na otázku uzavřenou.

5.2 Dotazníkové šetření a zhodnocení výsledků

Vyhodnocení výsledků výzkumu je ve všech případech znázorněno koláčovými grafy. U jednotlivých otázek dotazníku (viz příloha III) je uvedena procentuální analýza výsledků.

Anonymní odpovědi respondentů, které byly získány v časovém období od října 2015 do prosince 2015, byly vyhodnoceny a zpracovány s následným vytvořením produktu cestovního ruchu. Výsledkem šetření je míra spokojenosti a znalostí respondentů v oblasti sakrálního cestovního ruchu Jihočeského kraje. Dotazníkové šetření se 13 otázkami bylo sestaveno pro jednu či více odpovědí. Pro každou z nich bylo vytvořeno grafické znázornění s procentuálními ukazateli. Sledovány byly následující údaje: věk, pohlaví, bydliště, vliv náboženství na cestování za náboženskými památkami, návštěvnost sakrálních památek prostřednictvím cestovních kanceláří, cestovních agentur i mimo ně, rozdělení sakrálních památek dle významu a jiné.

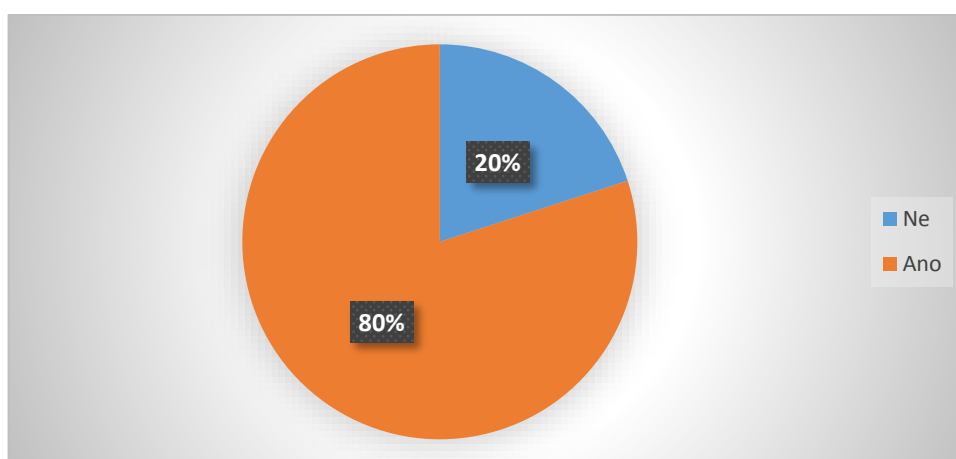
Otázka č. 1: Domníváte se, že má náboženství vliv na cestování za poutními místy či sakrálními památkami?

První otázka je věnována vlivu náboženského vyznání a míry návštěvnosti sakrálních památek a poutních míst. Výsledky poukázaly na to, že 20 % respondentů nemá dojem, že by náboženství mělo vliv na návštěvnost (tj. 34 respondentů). Převážná část, tedy 80 % respondentů (tj. 136), má však dojem, že náboženské vyznání má vliv na cestování za poutními místy či sakrálními památkami a to nejčastěji z důvodu, že nevěřící

lidé nedokáží dostatečně ocenit jak historickou, tak náboženskou jedinečnost sakrálních památek. Druhým častým důvodem dle respondentů je spojitost náboženského vyznání se sakrálními památkami. Dotazovaní mají dojem, že nábožensky založení lidé chtějí navštívit místa, která se historicky pojí se vznikem jejich víry. Velká část respondentů je také toho názoru, že náboženské vyznání je jediný důvod návštěvy sakrálních památek a poutních míst.

Názor respondentů, že návštěvnost sakrálních památek ovlivňuje z velké části náboženské vyznání, pravděpodobně vychází z historických událostí, kdy díky náboženskému vyznání docházelo k ničení těchto památek. Také náboženský fanatismus a s ním spojené jednání věřících lidí především v posledních letech nepřispívá k atraktivnosti těchto památek.

Graf 1: Domníváte se, že má náboženství vliv na cestování za poutními místy či sakrálními památkami?⁸⁶

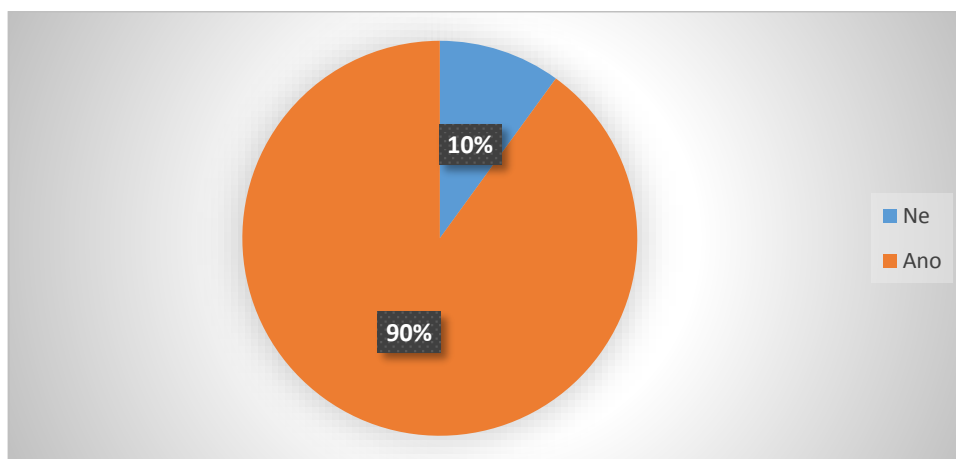
Otázka č. 2: Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti tuzemského nebo zahraničního zájezdu s náboženským zaměřením?

Druhá otázka je zaměřena na míru účasti na tuzemských a zahraničních zájezdech s náboženským zaměřením. Celých 90 % respondentů (tj. 153) se nikdy nezúčastnilo tuzemského ani zahraničního zájezdu s náboženským zaměřením. Zbytek, tedy pouhých 10 % (tj. 17 respondentů), se zahraničního zájezdu zúčastnilo. Nejčastěji navštěvovanou památkou byla Svatá hora u Příbrami, Pašijová cesta Římov, kaple Nejsvětější Trojice nebo účast na pouti do kostela Malšín. Jeden z respondentů také uvedl návštěvu Španělska a setkání s papežem. Důvodem respondentů, proč je náboženská místa nelákají k navštívení, jsou především neatraktivnost sakrálních památek a ateismus.

⁸⁶ Vlastní výzkum.

Mnoho turistů sakrální památky nenavštěvuje ani neshledává důvod k jejich navštívení. S největší pravděpodobností k tomuto chování dochází vlivem nízké propagace a neznalosti sakrálních památek.

Graf 2: Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti tuzemského nebo zahraničního zájezdu s náboženským zaměřením?⁸⁷

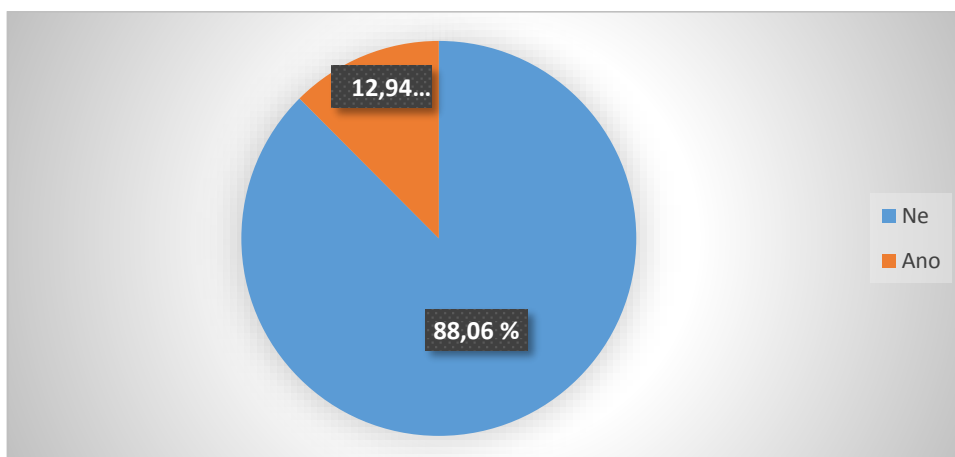
Otázka č. 3: Využíváte při svém cestování za poutními místy či sakrálními památkami služby cestovních kanceláří nebo cestovních agentur?

Třetí otázka je směřována na využití služeb cestovních kanceláří a cestovních agentur při cestování za poutními místy a sakrálními památkami. Převážná část dotázaných, a to 88,06 % (tj. 148), služeb cestovních agentur a cestovních kanceláří nevyužívá. Zbývajících 12,94 %, (tj. 22 respondentů) již využilo služeb cestovních kanceláří či agentur k cestě za sakrálními památkami a poutními místy.

Využití cestovních kanceláří a cestovních agentur k zájezdům s náboženskou tematikou je v České republice velmi nízké. Podle názoru autorky ani nabídky těchto institucí nejsou rozšířené a dostatečně propagované mezi širokou veřejností, pravděpodobně z důvodu, že neshledávají tyto památky dostatečně atraktivními.

⁸⁷ Vlastní výzkum.

Graf 3: Využíváte při svém cestování za poutními místy či sakrálními památkami služeb cestovních kanceláří nebo cestovních agentur?⁸⁸

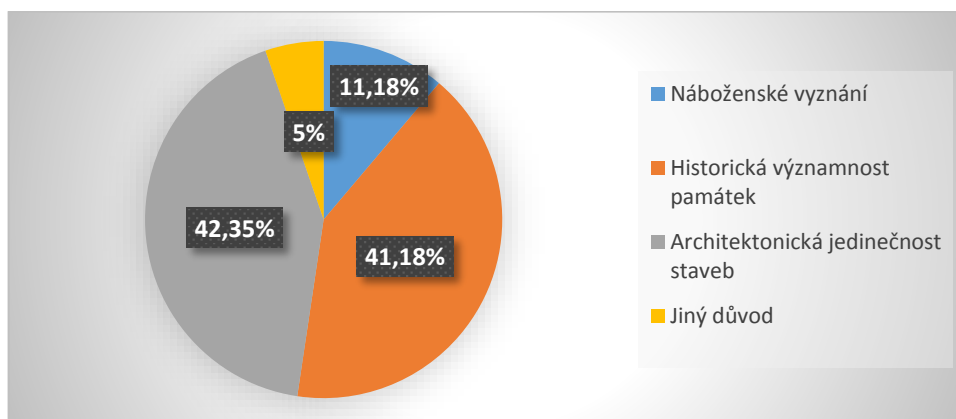
Otázka č. 4: Co je hlavním důvodem Vaší návštěvy poutních míst či sakrálních památek?

Následující otázka zahrnuje hlavní důvody respondentů k navštívení poutních míst a sakrálních památek. Jedním z nich je náboženské vyznání, které jako svůj hlavní důvod uvádí 11,18 % respondentů (tj. 19 osob). Historickou významnost památek, největším lákadlem shledává 41,18 % dotazovaných (tj. 70 odpovídajících). Architektonická jedinečnost budov pak k navštívení náboženských staveb přiláká téměř stejné množství lidí, jako jejich historická významnost, a to 42,35 % (tj. 72 turistů) z celkového počtu 170. Jiný důvod k navštívení poutních míst a sakrálních památek má pouze 5,29 % lidí (tj. 9) z celkového počtu. Pod jiným důvodem respondenti uvádějí především ateismus. Velmi důležitým důvodem je kromě žádného náboženského vyznání, jiné náboženské vyznání. Několik dotazovaných také nenavštěvuje žádné historické památky či jakékoli památky spojené s náboženstvím. Jako hlavní důvod k návštěvě byl také uveden nádech romantiky náboženských památek.

Výsledek otázky dokazuje, že turisté navštěvující sakrální památky, jsou si vědomi jiných, než náboženských důvodů k navštívení a předností těchto památek. Historická a architektonická významnost staveb láká k navštívení stejně jako jiné druhy památek např. zámky či hrady.

⁸⁸ Vlastní výzkum.

Graf 4: Co je hlavním důvodem Vaší návštěvy poutních míst či sakrálních památek?⁸⁹

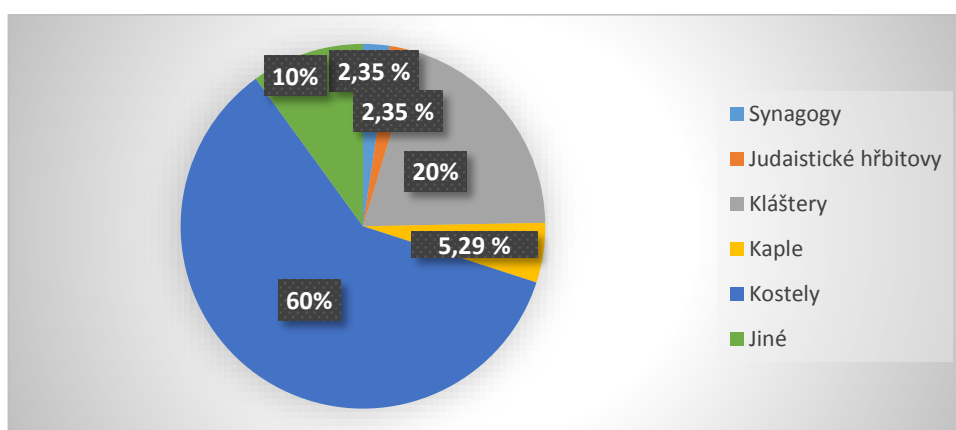

Otázka č. 5: Jaké typy poutních míst či sakrálních památek navštěvujete nejčastěji?

Dotazník zahrnuje také typy poutních míst a sakrálních památek, které jsou navštěvovány respondenty nejčastěji. Z výsledků vyplynulo, že nejnavštěvovanějšími a to v podílu 60 % (tj. 102) osob jsou kostely. Poměrně často navštěvované jsou také kláštery a to 20 % dotazovaných (tj. 34 osob). Velké množství lidí navštěvuje také jiná náboženská místa, tedy 10 % (tj. 17 osob). Kaple navštěvuje asi 5,29 % dotazovaných (tj. 9) z celkového počtu 170 respondentů. Synagogy a judaistické hřbitovy jsou navštěvovány ve stejném poměru a to 2,35 % osob (tj. 4 respondenty).

Dle názoru autorky má nízký počet obyvatel s judaistickým vyznáním v České republice za následek nízkou návštěvnost synagog i jiných judaistických památek.

Graf 5: Jaké typy poutních míst či sakrálních památek navštěvujete nejčastěji?⁹⁰

⁸⁹ Vlastní výzkum.

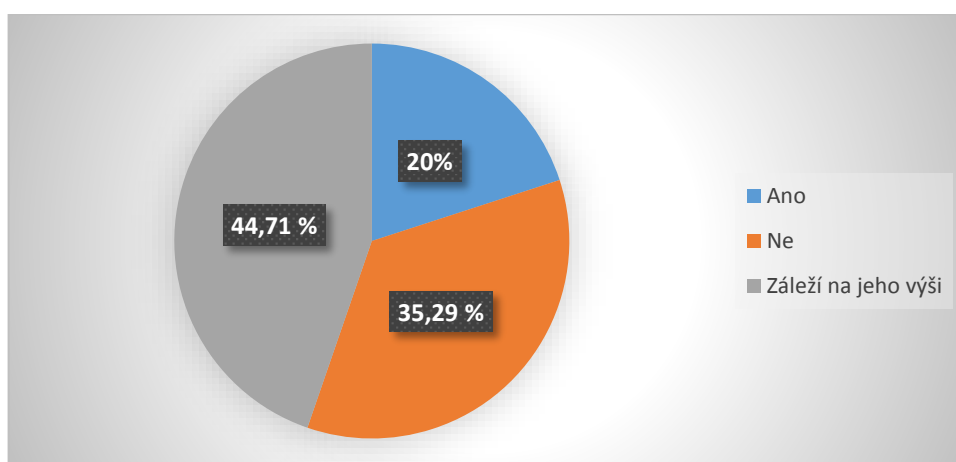
⁹⁰ Vlastní výzkum.

Otázka č. 6: Ovlivňuje zpoplatnění náboženských památek cestovního ruchu Váš zájem o jejich navštívení?

Šestá otázka je směřována na zpoplatněné náboženské památky cestovního ruchu a ovlivnění zájmu o jejich navštívení. Téměř polovinu, tedy 44,71 % (tj. 76 dotazovaných) ovlivní zpoplatnění památek v závislosti na jeho výši. Celých 60 respondentů, tedy asi 35,29 %, zpoplatnění náboženských památek neovlivní. Zbylých 20 % (tj. 34 dotazovaných) vstupné ovlivní.

Podle názoru autorky, ovlivnění zpoplatněním vstupu náboženských památek má stejný dopad jako u jiných typů památek (např. hrady, zámky aj.). Pokud budou mít turisté zájem o navštívení sakrálních památek, tak je navštíví i přes zpoplatnění vstupu, pokud bude výše vstupného v rozumné míře. Návštěvníky, které zpoplatnění ovlivní, pak nebude mít souvislost s náboženským vyznáním.

Graf 6: Ovlivňuje zpoplatnění náboženských památek cestovního ruchu Váš zájem o jejich navštívení?⁹¹

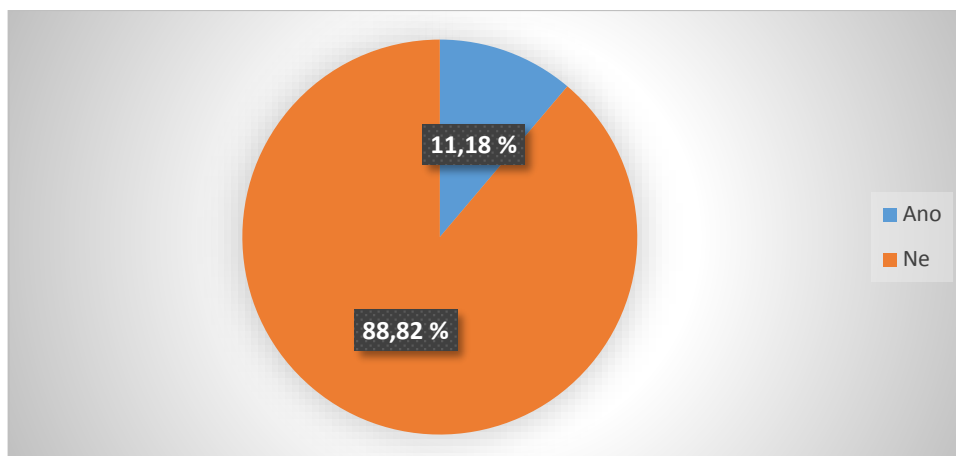
Otázka č. 7: Navštěvujete cíleně poutní místa či sakrální památky v Jihočeském kraji?

Poutní místa a sakrální památky cíleně navštěvuje v Jihočeském kraji asi 11,18 % respondentů (tj. 19 osob) z celkového počtu 170 dotazovaných. Navštěvována jsou místa jako kostel na Dobré vodě u Českých Budějovic, kostel na Rudolfově u Českých Budějovic, Borovanský klášter, kostel Obětování Panny Marie v Českých Budějovicích, klášter Zlatá Koruna, kostel sv. Jana Nepomuckého v Hluboké nad Vltavou nebo blíže nespecifikované kostely a kláštery v Českých Budějovicích. Celých 88,82 % (tj. 151 respondentů) pak cíleně poutní místa a sakrální památky v Jihočeském kraji nenavštěvuje.

⁹¹ Vlastní výzkum.

Poutní místa a sakrální památky nejsou cíleně navštěvovány. Příčinou je pravděpodobně nízká atraktivnost a dojem návštěvníků, že tyto památky jsou vhodné pouze pro věřící část obyvatel. Ani nízká propagace a špatný stav památek nepřispívá k cílenému navštívení a vyhledávání těchto památek.

Graf 7: Navštěvujete cíleně poutní místa či sakrální památky v Jihočeském kraji?⁹²

Otázka č. 8: Jakou stavbu považujete v Jihočeském kraji za nejvýznamnější sakrální památku a proč?

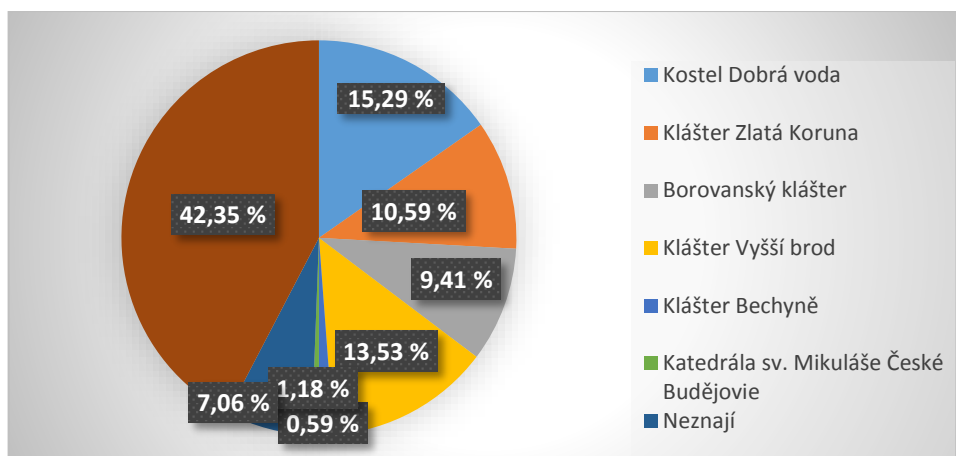
Otázka je zaměřená na nejvýznamnější sakrální památky v Jihočeském kraji a důvod zařazení mezi nejvýznamnější památky. Velké množství respondentů tedy 42,35 % (tj. 72) neuvedlo odpověď z neznámého důvodu. Celých 13,53 % osob (tj. 12 osob) z celkového počtu 170 dotazovaných neznají žádné významné sakrální památky. Dále seřazeno podle významnosti, dle názoru respondentů je nejvýznamnější kostel Dobrá Voda s 15,29 % (tj. 26 respondentů souhlasilo s touto sakrální památkou). Následující památkou, která je považována za téměř stejně významnou jako kostel Dobrá Voda, je klášter Vyšší Brod a to s celými 13,53 % dotazovaných, (tj. 23 osobami). Jako další velmi významnou památku uvedli respondenti klášter Zlatá Koruna a to 10,59 % (tj. 18 osob). Za čtvrtou nejvýznamnější sakrální památku je považován Borovanský klášter s 9,41 %, odpovědělo tak (tj. 16 osob). Dva dotazovaní, tedy 1,18 % jako nejvýznamnější sakrální památku uvedli klášter Bechyně. Pouze jeden respondent, tedy 0,59 % z celkového počtu 170 dotazovaných řadí mezi nejvýznamnější sakrální památku kostel sv. Mikuláše v Českých Budějovicích.

Na jihu Čech je mnoho významných památek, které jsou přehlíženy, a jejich návštěvnost je velmi nízká. Podle autorky je toto zapříčiněné neznalostí a nízkou

⁹² Vlastní výzkum.

propagací, do které by mělo být více investováno, nejen z důvodu návštěvnosti náboženských památek, ale také kvůli podpoře celého cestovního ruchu na jihu Čech.

Graf 8: Jakou stavbu považujete v Jihočeském kraji za nejvýznamnější sakrální památku a proč?⁹³

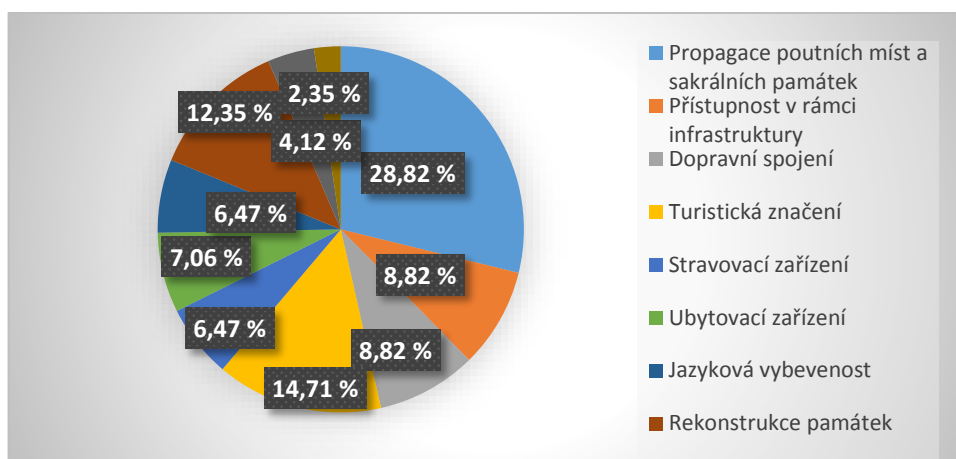
Otázka č. 9: V jakém směru by se dle Vašeho názoru měl náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji zlepšit?

Otázka je směřována na stav náboženského cestovního ruchu v Jihočeském kraji. Respondenti zde volí z možných, uvedených odpovědí. Největší počet dotazovaných, a to 28,82 % (tj. 49 osob) z celkového počtu 170 respondentů, má dojem, že nedostatkem v náboženském cestovním ruchu Jihočeského kraje je propagace poutních míst a sakrálních památek. Velký počet 14,71 % dotazovaných (tj. 25 osob) shledává za největší nedostatek náboženského cestovního ruchu nedostatečné turistické značení. Značná část dotazovaných má také názor, že je zde nedostatečná rekonstrukce sakrálních památek, tj. 12,35 % (tj. 21 osob). Na čtvrtém místě největších nedostatků cestovního ruchu se ocitla přístupnost v rámci infrastruktury a dopravní spojení s 8,82 %, (tj. 15 respondentů). Dvanáct dotazovaných respondentů shledává největším nedostatkem ubytovací zařízení a to s 7,06 % respondentů, (tj. 12 osob). 11 dotazovaných, tedy 6,47 %, se shodlo na stravovacím zařízení a jazykové vybavenosti jako na největším nedostatku náboženského cestovního ruchu v Jihočeském kraji. Celých 7 osob, tedy 4,12 %, má dojem, že zlepšení by se měla dočkat jiná než uvedená odvětví náboženského cestovního ruchu. Zbytek respondentů, a to 2,35 % (tj. 4 osoby), má dojem, že náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji nepotřebuje zlepšení.

⁹³ Vlastní výzkum.

Dle výsledků výzkumu i názoru autorky je špatná propagace poutních míst a sakrálních památek největším problémem náboženského turismu na jihu Čech. Zlepšení propagace by mohlo zvýšit návštěvnost sakrálních památek, ale také ostatních odvětví a služeb cestovního ruchu, jako jsou stravovací a ubytovací služby či návštěvnost jihočeských měst a obcí. Zvýšení návštěvnosti by přispělo také ke zlepšení technického stavu budov a blízkého okolí.

Graf 9: V jakém směru by se dle Vašeho názoru měl náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji zlepšit?⁹⁴

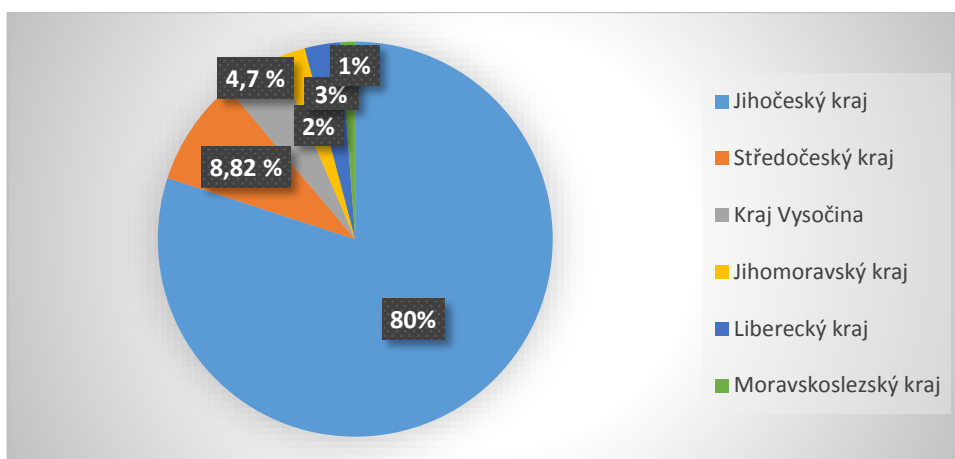
Otázka č. 10: Z jakého kraje České republiky jste?

V poslední části dotazníku byly zahrnuty otázky sloužící k rozřídění respondentů. První z nich bylo místo bydliště respondentů, tedy respektive kraje České republiky. Největší část respondentů žije v Jihočeském kraji. S největší pravděpodobností z důvodu umístění dotazníku v Jihočeském kraji s výjimkou elektronického dotazování. Respondenti Jihočeského kraje jsou tedy v zastoupení 80 % (tj. 136 osob). Kraj Středočeský je v zastoupení 8,82 % osob (tj. 15), z kraje Vysočina bylo 4,7 % respondentů, tj. 8 osob, z Jihomoravského kraje odpovídá 2,35 % (tj. 4 osoby), z kraje Libereckého je 2,94 % dotazovaných, (tj. 5). Pouze 2 respondenti jsou z kraje Moravskoslezského, tedy 1,18 %.

Největší podíl respondentů je z Jihočeského kraje z důvodu realizace dotazníkového šetření v místech Jihočeského kraje a také proto, že autorka taktéž pochází z jihu Čech a stejně tak velká část respondentů, kteří jsou z jejího blízkého okolí.

⁹⁴ Vlastní výzkum.

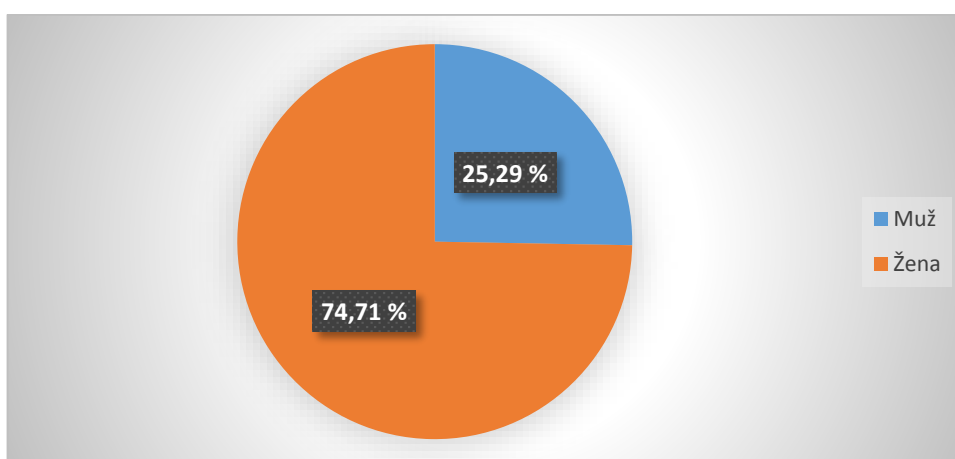
Graf 10: Z jakého kraje České republiky jste?⁹⁵

Otázka č. 11: Jaké je Vaše pohlaví?

Podíl dotazovaných mužů a žen byl 74,71 % (tj. 127) ku 25,29 % (tj. 43). Převažující část dotazovaných tedy zastupují ženy, zbývající část respondentů pak muži.

Graf 11: Jaké je Vaše pohlaví?⁹⁶

Otázka č. 12: Jaký je Váš věk?

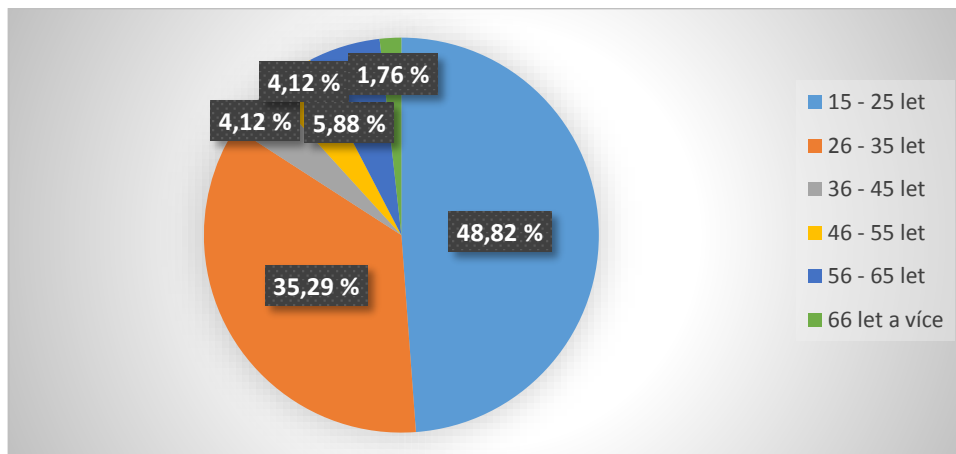
Cílem předposlední otázky je zjištění přibližného věkového rozpětí respondentů. Nejvíce osob je ve věku 15 – 25 let, a to celých 48,82 % (tj. 83 dotazovaných), s největší pravděpodobností z důvodu sběru velkého množství dotazníků prostřednictvím sociálních sítí. V počtu 35,29 % osob (tj. 60) jsou respondenti ve věku mezi 26 – 35 lety, mezi 36 – 45 lety je pak 4,12 % dotazovaných (tj. 7). Stejný počet dotazovaných pak tvoří osoby ve věku od 46 do 55 let. Mezi 56 – 65 lety odpovídá 5,88 % respondentů (tj. 10). Nejméně respondentů je ve věku 66 let a více, tj. 1,76 %.

⁹⁵ Vlastní výzkum.

⁹⁶ Vlastní výzkum.

Největší podíl respondentů byl ve věku mezi 15 až 35 lety a to proto, že se toto věkové rozpětí objevuje v blízkém okolí autorky nejčastěji a tvořilo největší procento odpovídajících.

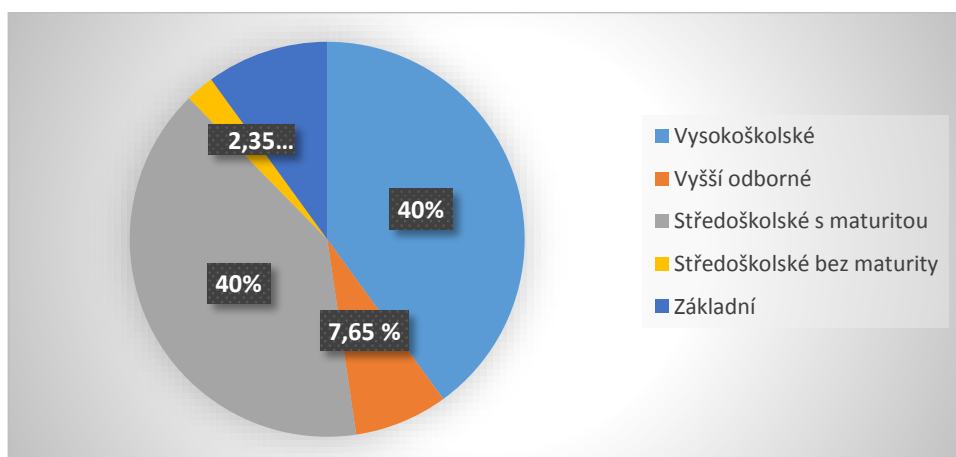
Graf 12: Jaký je Váš věk?⁹⁷

Otázka č. 13: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Závěrečná otázka se týká nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Vysokoškolské vzdělání a středoškolské vzdělání s maturitou se u respondentů podílí stejným počtem, a to 40 %, tj. 68 osob. Základní vzdělání má 10 % dotazovaných, tj. 17. Vyššího odborného vzdělání dosáhlo 7,65 % respondentů, tj. 13 osob z celkového počtu. Necelá tři procenta, tedy 2,35 % respondentů, dosáhlo středoškolského vzdělání bez maturity, tj. 4 osoby.

Graf 13: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?⁹⁸

⁹⁷ Vlastní výzkum.

⁹⁸ Vlastní výzkum.

5.3 SWOT analýza

Tato část analyzuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby náboženského cestovního ruchu Jihočeského kraje prostřednictvím SWOT analýzy. Výsledky SWOT vycházejí z vlastních zkušeností autorky a z výsledků dotazníkového šetření.

Silné stránky

- Snadná dostupnost (tj. malá vzdálenost náboženských památek) pro zahraniční návštěvníky.
- Velké množství významných památek náboženského cestovního ruchu na jihu Čech.
- Historická významnost a jedinečnost poutních míst a sakrálních památek, která dle dotazníkového šetření ovlivní přes 41 % návštěvníků.
- Dostatečné dopravní spojení, jazyková vybavenost a množství stravovacích zařízení v blízkosti sakrálních památek dle respondentů dotazníkového šetření.
- Existence cestovních kanceláří přímo orientovaných na náboženskou turistiku, jako jsou CK Floria, CK Palomino nebo CK Miklas.
- Nezpлатněný vstup do velkého množství náboženských památek, který by dle dotazníkového šetření ovlivnil až 64 % návštěvníků.

Slabé stránky

- Neustále se snižující počet věřících obyvatel, kdy až 12 % respondentů považuje za hlavní důvod návštěvy náboženské vyznání.
- Malé povědomí o mnohých sakrálních památkách – téměř 30 % respondentů shledává propagaci sakrálních památek a poutních míst za neuspokojivou.
- Špatná infrastruktura a nedostatečná turistická značení, které za největší nedostatek považuje celkem 24 % dotazovaných.
- Špatný technický stav poutních míst a sakrálních památek, který by se měl zlepšit podle 13 % respondentů dle dotazníkového šetření.
- Nedostatečná finanční podpora státu a veřejných institucí.
- Velké množství nepřístupných či špatně dostupných sakrálních památek.
- Nedostatek poutních míst a sakrálních památek pro věřící obyvatele vyznávající jinou než křesťanskou víru, způsobené historickými událostmi s následnou nedostatečnou finanční podporou.

Příležitosti

- Získávání investic prostřednictvím zvýšení investic státních a veřejných institucí a zpoplatnění poutních míst a sakrálních památek, které by ovlivnilo dle dotazníkového šetření při vhodně zvolené výši pouze 20 % návštěvníků.
- Zlepšení infrastruktury a turistických značení, které 24 % respondentů považuje za velký nedostatek.
- Rozšíření kapacit ubytovacích zařízení.
- Rekonstrukce zanedbaných sakrálních staveb (např. kostel sv. Jakuba, kostel sv. Ondřeje a paulánský kostel).
- Organizace poutí na méně propagovaná poutní místa a sakrální památky.
- Otevření dosud nepřístupných míst pro širokou veřejnost, především mnoho židovských památek.
- Zatraktivnění náboženských památek pro nevěřící část obyvatelstva propojením s dalšími aktivitami a historickými městy.
- Rozšíření propagace mezi zahraniční klientelu.

Hrozby

- Nedostatečný zájem ze strany cestovních kanceláří a cestovních agentur k pořádání zájezdů na poutní místa a sakrální památky z důvodu nedostatečného potenciálu.
- Nedostatek finanční podpory ze strany státu a veřejných institucí.
- Neustále se snižující počet věřících obyvatel, kdy až 12 % respondentů považuje za hlavní důvod návštěvy náboženský zájem.
- Vysoké náklady na údržbu a provoz sakrálních památek.
- Špatné propojení jednotlivých institucí zasahujících do náboženského cestovního ruchu.
- Nedostatek kvalifikovaných průvodců.
- Zhoršující se stav sakrálních památek dle 13 % respondentů dotazníkového šetření.

5.4 Návrh možných produktů v oblasti náboženského cestovního ruchu

Vzhledem k tomu, že náboženský cestovní ruch je opomíjenou oblastí cestovního ruchu, se autorka rozhodla bakalářskou práci doplnit o ukázky návrhů produktů v oblasti náboženského cestovního ruchu, které by bylo možné zařadit mezi produkty cestovních kanceláří. Na základě SWOT analýzy a dotazníkového šetření autorka považuje tři

produkty cestovního ruchu za nosné a to jednodenní, vhodné pro obyvatele regionu, dvoudenní pro návštěvníky sousedních regionů a pětidenní poznávací zájezdy na poutní místa a sakrální památky Jihočeského kraje pro návštěvníky jiných regionů. Využito bude autobusové dopravy s možností stravování během cesty i v místě pobytu. Návrhy zájezdů se zaměřením na náboženský cestovní ruch vyplývají z výsledků marketingového výzkumu a stanovených hypotéz. Zájezdy jsou navrženy s cílem upoutat zájem velkého množství turistů a tím rozšířit klientelu cestovních agentur a cestovních kanceláří a především zvýšit návštěvnost sakrálních památek v regionech Jihočeského kraje - viz příloha IV.

5.4.1 Jednodenní zájezd

Jednodenní zájezd za sakrálními památkami byl vytvořen především pro obyvatele Jihočeského regionu s cílem poznání nejvýznamnějších památek tohoto regionu.

Popis trasy

Jednodenní poznávací zájezd byl navržen pro návštěvníky z Jihočeského kraje a to z důvodu podpory regionálního náboženského cestovního ruchu. Nachází se zde mnoho poutních míst a sakrálních památek, které jsou v rámci cestovního ruchu opomíjeny. Jedná se jak o církevní památky, tak o židovské památky.

Itinerář

Jednodenní poznávací zájezd za sakrálními památkami a poutními místy jižních Čech je určen pro turisty z Jihočeského kraje. V 8:00 je naplánován odjezd z autobusového nádraží v Táboře, kde bude zajištěna autobusová doprava. Povinný sraz účastníků zájezdu je minimálně 30 minut před odjezdem. Z města Tábor zamíříme rovnou do Českého Krumlova. Předpokládaná délka cesty je hodina a půl. Prvním cílovým místem po příjezdu do Českého Krumlova bude místní zámek. K prohlídce zámku je vymezena hodina a půl, poté se přesuneme na zámeckou věž, kde máme možnost prohlédnout si celé město. Doba od dvanácti do půl třetí je vymezena pro osobní volno účastníků, kteří mají čas na oběd a prohlídku náměstí Svornosti s kašnou a morovým sloupem. Po příjemném obědě se vydáme na návštěvu do kostela sv. Víta. Poslední zastávkou v Českém Krumlově pak bude židovská synagoga s prohlídkou venkovních prostor, jejíž interiéry jsou bohužel veřejnosti nepřístupné. Před čtvrtou hodinou je naplánován návrat k autobusu a přejezd na poutní místo Křížové hory, kde stojí kaple Panny Marie Bolestné. V pět hodin se uskuteční přejezd do kláštera Zlatá Koruna a po

jeho prohlídce návrat do města Tábor. Očekávaný příjezd na autobusové nádraží v Táboře a ukončení zájezdu je v 19:30.

Sumarizace dne

7:30	Sraz účastníků zájezdu u autobusového nádraží
8:00	Odjezd z města Tábor
08:00 – 09:30	Příjezd do města Český Krumlov
09:30 – 11:00	Návštěva zámku Český Krumlov
11:00 – 12:00	Návštěva zámecké věže
12:00 – 14:30	Osobní volno s možností oběda a prohlídky náměstí Svornosti s kašnou a morovým sloupem
14:30 – 15:15	Návštěva kostela Sv. Víta
15:15 – 15:45	Prohlídka venkovních prostor židovské synagogy
15:45 – 16:00	Návrat k autobusu a přejezd na Křížovou horu
16:00 – 17:00	Návštěva Křížové hory a kaple Panny Marie Bolestné
17:00 – 17:15	Příjezd do města Zlatá Koruna
17:15 – 18:15	Prohlídka kláštera Zlatá Koruna
18:15 – 19:30	Návrat na autobusové nádraží města Tábor

Kalkulace

Zájezd je koncipován pro maximálně 22 osob. K přepravě jsou využívány klimatizované minibusy Mercedes Sprinter s DVD přehrávačem a LCD monitory.

Cena zahrnuje:

Doprava, služby průvodce, vstupy, pojištění proti úpadku CK

Cena nezahrnuje:

Stravu

Doprava:		
Tábor – Český Krumlov	89 km	1 h 30 min
Český Krumlov – Křížová hora	1,4 km	5 min
Křížová hora – Zlatá Koruna	8,4 km	15 min
Zlatá Koruna – Tábor	83 km	1 h 15 min
Celkem	181,8 km	
5 % objížďky	9,09 km	

Celkem	190,89 km
Kilometrovné	21 Kč/1 km
Cena Celkem	190,89 x 21 = 4 008,69 Kč
DPH 21 %	841,8249 Kč
Doprava celkem (zaokrouhleno)	4 851 Kč
Služby průvodce:	
Finanční odměna	1 x 3 000 Kč
Vstupy	0 Kč
Služby průvodce celkem	3 000 Kč
Vstupné:	
Zámek Český Krumlov	150 Kč/osoba
Zámecká věž Český Krumlov	50 Kč/osoba
Klášter Zlatá Koruna	180 Kč/osoba
Celkem vstupné	380 Kč/osoba
Ostatní náklady:	
Pojištění CK proti úpadku	25 Kč/den/osoba
Ostatní náklady celkem	25 Kč
Podíl na jednoho účastníka:	
Doprava	221 Kč
Služby průvodce	137 Kč
Vstupné	380 Kč
Pojištění CK proti úpadku	25 Kč/den
Cena na osobu celkem	763 Kč
Přirážka cestovní kanceláře	
(10 % z celkové ceny)	76,3 Kč/osoba
21 % DPH z přirážky CK	16,02 Kč
Katalogová cena (zaokrouhleno)	860 Kč

Cena zájezdu zahrnuje dopravu autokarem, služby průvodce, vstupy a pojištění proti úpadku CK. Maximální počet účastníků je 22 osob. Procento neobsazenosti 20 %. Přepočtený počet účastníků (80 % z 22 osob) = 18 účastníků.

5.4.2 Dvoudenní zájezd

Dvoudenní zájezd za sakrálními památkami byl vytvořen především pro obyvatele sousedních regionů s cílem poznání nejvýznamnějších památek Jihočeského regionu.

Popis trasy

Dvoudenní poznávací zájezd byl navržen pro návštěvníky ze Středočeského kraje. Důvodem, proč je tento zájezd zaměřen na turisty ze Středočeského kraje, je jejich velká obliba klidného prostředí jižních Čech. Jihočeský kraj se stává často vyhledávaným místem turistů ze středních Čech, ale návštěvnost sakrálních památek a poutních míst je nedostatečná. Cílem tohoto produktu je zvýšení návštěvnosti těchto památek s propojením s již navštěvovanými památkami, proto se také předpokládá vyšší zájem o tento produkt.

Itinerář

1. den

Dvoudenní poznávací zájezd za sakrálními památkami a poutními místy jižních Čech je určen pro turisty ze Středočeského kraje. V 8:00 je naplánován odjezd z hlavního nádraží města Prahy, kde bude zajištěna autobusová doprava. Povinný sraz účastníků zájezdu je minimálně 30 minut před odjezdem. Z města Prahy zamíříme rovnou do obce Břilice, ležící nedaleko města Třeboň. Předpokládaný příjezd je v 10:00. První zastávkou je klášter augustiniánů. Na prohlídku je vyhrazena jedna hodina, poté se přemístíme do centra města Třeboně. Zde si prohlédneme malebné náměstí s významným Mariánským sloupem z období baroka. Čas od půl dvanácté do jedné hodiny je vymezen pro osobní volno účastníků, kdy budou mít možnost samostatně si prohlédnout město Třeboň a naobědvat se. Po klidném obědě se vydáme na pěší procházku kolem třeboňských rybníků až k novogotické Schwarzenberské hrobce. Zde bude vymezena hodina a půl k její prohlídce. Další zastávkou je třeboňský zámek se zámeckými zahradami. Předpokládaný konec prohlídky je před čtvrtou hodinou, poté přejezd do města České Budějovice. Cesta bude trvat asi třicet minut. První zastávkou v Českých Budějovicích je katedrální kostel sv. Mikuláše ležící na rohu náměstí Přemysla Otakara II. Po jeho prohlídce nás čeká výšlap na Černou věž, která slouží jako zvonice katedrály sv. Mikuláše. Před katedrálou můžeme vidět také sochu významného biskupa Jana Valeriána Jirsíka. V 18:00 se

přemístíme do vyhlášeného českobudějovického hotelu Zvon. Po ubytování všech účastníků je od 19:00 připravena večeře. Na výběr budou mít účastníci z několika tříchodových menu.

2. den

Druhý den bude zahájen hotelovou snídaní formou bufetu od 7:00 do 8:00. Po snídani se vydáme na prohlídku města České Budějovice. Nejprve si prohlédneme náměstí Přemysla Otakara II. se Samsonovou kašnou. Poté se přesuneme na Piaristické náměstí, kde leží malebný klášter dominikánů a kostel obětování Panny Marie. Na jejich prohlídku je vymezena hodina a půl. Poté, co projdeme náměstí, nás čeká přejezd do města Písek. Cesta do centra Písku bude trvat zhruba jednu hodinu. Prvním cílovým místem je Alšovo náměstí s mariánským morovým sousoším a nejstarší školní budovou města. Cestou na další cílové místo kostel Narození Panny Marie budeme mít možnost si prohlédnout venkovní prostory bývalé židovské synagogy, jejíž interiéry jsou bohužel již nepřístupné. Po prohlídce kostela budou mít účastníci v čase od 12:45 do 15:00 osobní volno a prostor k prohlídce Velkého náměstí a oběda. Po ukončení volného programu nás čeká návštěva hradu Písek, na kterou je vymezena hodina a půl. Při návratu k autobusu na Alšovo náměstí budeme mít také možnost prohlídky nejstaršího kamenného mostu v Čechách. V 17:00 je naplánován odjezd z Písku. Předpokládaný návrat na hlavní nádraží města Prahy je v 19:00.

Sumarizace dní

1. den

7:30	Sraz účastníků zájezdu
8:00	Odjezd z hlavního nádraží města Prahy
08:00 – 10:00	Příjezd do obce Břilice u města Třeboň
10:00 – 11:00	Návštěva augustiniánského kláštera
11:00 – 11:15	Přejezd do centra města Třeboň
11:15 – 11:30	Prohlídka náměstí s barokním mariánským sloupem
11:30 – 13:00	Osobní volno s možností oběda a prohlídky města
13:00 – 14:30	Návštěva třeboňských rybníků a hrobky rodu Schwarzenbergů.
14:30 – 16:00	Návštěva zámku Třeboň se zámeckými zahradami
16:00 – 16:30	Přejezd do města České Budějovice
16:30 – 17:15	Katedrální kostel sv. Mikuláše
17:15 – 18:00	Výšlap na Černou věž a prohlídka večerních Českých Budějovic
18:00 – 19:00	Ubytování v hotelu Zvon

19:00 – 00:00 Večeře a osobní volno

2. den

07:00 – 08:00 Snídaně

08:00 - 09:30 Prohlídka náměstí Přemysla Otakara II. a Piaristického náměstí s klášterem dominikánů a kostelem obětování Panny Marie

09:30 – 10:30 Přejezd do města Písek na Alšovo náměstí

10:30 – 11:00 Prohlídka náměstí s mariánským morovým sousoším a nejstarší školní budovou

11:00 – 11:45 Prohlídka venkovních prostor bývalé židovské synagogy

11:45 – 12:30 Návštěva kostela Narození Panny Marie

12:30 – 12:45 Přechod na Velké náměstí

12:45 – 15:00 Osobní volno s možností oběda a prohlídkou Velkého náměstí

15:00 – 16:30 Návštěva hradu Písek

16:30 – 17:00 Návštěva nejstaršího kamenného mostu

17:00 – 17:15 Návrat zpět na Alšovo náměstí, odjezd z města Písku

17:15 – 19:00 Návrat na hlavní nádraží města Prahy

Kalkulace

Zájezd je koncipován pro maximálně 22 osob. K přepravě jsou využívány klimatizované minibusy Mercedes Sprinter s DVD přehrávačem a LCD monitory.

Cena zahrnuje:

Doprava, služby průvodce, vstupy, strava (1 x snídaně, 1 x večeře), ubytování pojištění proti úpadku CK

Doprava:		
Praha – Břilice	139 km	2 h
Břilice – Třeboň	1,2 km	15 min
Třeboň – České Budějovice	27,2 km	45 min
České Budějovice - Písek	51 km	1 h
Písek – Praha	108 km	1 h 45 min
Celkem	326,4 km	
5 % objížďky	16,32 km	
Celkem	342,72 km	

Kilometrovné	21 Kč/1 km
Cena Celkem	342,72 x 21 = 7 197,12 Kč
DPH 21 %	1 511,3952 Kč
Doprava celkem (zaokrouhleno)	8 709 Kč
Služby průvodce:	
Finanční odměna	2 x 3 000 Kč
Vstupy	0 Kč
Služby průvodce celkem	6 000 Kč
Vstupné:	
Schwarzenberská hrobka	60 Kč/osoba
Zámek Třeboň	150 Kč/osoba
Černá věž	30 Kč/osoba
Hrad Písek	30 Kč/osoba
Celkem vstupné	270 Kč/osoba
Ubytování a strava:	
Ubytování	990 Kč/dvoulůžkový pokoj
Snídaně	125 Kč
Večeře	180 Kč
Ostatní náklady:	
Pojištění CK proti úpadku	25 Kč/den/osoba
Ostatní náklady celkem	50 Kč
Podíl na jednoho účastníka:	
Doprava	396 Kč
Služby průvodce	273 Kč
Vstupné	270 Kč
Pojištění CK proti úpadku	50 Kč/den
Ubytování	495 Kč
Strava	305 Kč
Cena na osobu celkem	1 789 Kč

Přirážka cestovní kanceláře

(10 % z celkové ceny)

178,9 Kč/osoba

21 % DPH z přirážky CK

37,56 Kč

Katalogová cena (zaokrouhleno) 2 010 Kč

Cena zájezdu zahrnuje dopravu autokarem, ubytování se snídaní v hotelu, 1x večeří, služby průvodce, vstupy a pojištění proti úpadku CK. Maximální počet účastníků je 22 osob. Procento neobsazenosti 20 %. Přepočtený počet účastníků (80 % z 22 osob) = 18 účastníků.

5.4.3 Pětidenní zájezd

Pětidenní zájezd za sakrálními památkami byl vytvořen především pro obyvatele vzdálenějších regionů s cílem poznání nejvýznamnějších památek Jihočeského regionu.

Popis trasy

Pětidenní produkt cestovního ruchu za náboženskými památkami na jihu Čech je vytvořen pro klientelu Jihomoravského kraje a Zlínského kraje, především s cílem zvýšení návštěvnosti sakrálních památek jižních Čech a tím zvýšení nejen náboženského, ale také celkového cestovního ruchu na jihu Čech. Předpoklad zájmu o tento produkt cestovního ruchu obyvateli Jihomoravského a Zlínského kraje vyplývá z veřejně dostupných výzkumů. Produkt je vytvořen především pro obyvatele, kteří nemají žádné náboženské vyznání, kteří dokáží ocenit historickou významnost a architektonickou jedinečnost sakrálních památek.

Itinerář

1. den

Pětidenní poznávací zájezd za sakrálními památkami a poutními místy jižních Čech je určen pro turisty z Jihomoravského a Zlínského kraje. V 7:00 je naplánován odjezd z vlakového nádraží města Zlín, kde bude zajištěna autobusová doprava. Povinný sraz účastníků zájezdu je minimálně 30 minut před odjezdem. Z města Zlín zamíříme do města Brna, které je druhým nástupním místem pro účastníky zájezdu. Z Brna pak rovnou do obce Kunžak na jihu Čech. Během cesty jsou naplánovány k odpočinku dvě desetiminutové zastávky. Předpokládaný příjezd do obce Kunžak je v 10:15. Naší první zastávkou bude kostel sv. Bartoloměje nacházející se na náměstí obce. V 11:00 účastníky čeká přejezd do města Jindřichův Hradec s první zastávkou u kostela sv. Jana Křtitele s klášterem Minoritů, kde je naplánována jeho prohlídka. Mezi 12:15 až 14:00 je prostor

vymezený pro volnou zábavu s možností oběda a prohlídkou náměstí Jindřichova Hradce. Po obědě se přemístíme k návštěvě kostela Nanebevzetí Panny Marie s městskou vyhlídkovou věží. Další zastávkou zájezdu v čase od 15:00 do 16:30 bude státní hrad a zámek v Jindřichově Hradci. Poté nás čeká přejezd do města Tábor. Cesta potrvá asi jednu hodinu. Po příjezdu do města nás čeká návštěva Žižkova náměstí s kašnou a radnicí z novogotického období. V 18:30 se přemístíme do Hotelu Grand Tábor. Po ubytování všech účastníků je od 19:30 připravena večeře formou bufetu. Prostor po večeři je určen volné zábavě.

2. den

Druhý den zájezdu bude zahájen snídaní bufetového typu, která bude k dispozici od 7:30. V 8:30 je naplánován odchod z hotelu do děkanského kostela Proměnění páně. Po jeho prohlídce navštívíme muzeum u hradní věže Kotnov. Osobní volno bude probíhat od 11:30 do 13:00. Účastníci se mohou naobědvat a prohlédnout si náměstí města Tábora. Po obědě nás čeká výšlap na vyhlídkovou věž kostela Proměnění Páně. Po výšlapu pak zajímavá výstava v Muzeu čokolády a marcipánu a sladká odměna v podobě ochutnávky čokolády místní výroby. Po příjemném zrelaxování a ochutnávce se přemístíme k poutnímu místu Klokoty. K návštěvě římskokatolické farnosti Klokoty bude vyhrazena jedna hodina, poté účastníky čeká přemístění do města Bechyně. Prvním cílem města bude kostel sv. Matěje ležící na náměstí. Před 18. hodinou budou turisté ubytováni v Hotelu Panská. Od 19:00 je pro účastníky připravena večeře s výběrem ze tří druhů pokrmů se sklenkou sektu, doprovázena živou hudbou. Večer bude pro zájemce probíhat do pozdějších večerních hodin.

3. den

Třetí den zájezdu bude zahájen snídaní bufetového typu, která bude k dispozici od 7:30. V 8:30 je naplánován odchod z hotelu na bývalý židovský hřbitov, po jeho zhlédnutí se přemístíme do kláštera Bechyně. K jeho prohlídce je vymezena zhruba jedna hodina, pak navštívíme zámek Bechyně s komentovanou prohlídkou. Od 11:30 do 13:00 nás čeká volná zábava s možností oběda nebo prohlídkou města. Po obědě se přemístíme do malého a malebného města Milevsko, kde navštívíme místní klášter. Po prohlídce mají účastníci osobní volno, které mohou využít k návštěvě místní vyhlášené cukrárny nebo k procházce městem. Dalším bodem zájezdu je přemístění do města Strakonice. Předpokládaná doba příjezdu je v 18:00. Po příjezdu do města Strakonice budou účastníci ubytováni v Hotelu Bílá Růže. Od 18:00 do 19:00 bude probíhat večeře v hotelu formou bufetu. Po večeři se vydáme na návštěvu večerního města Strakonice. Od 21:00 je pak

připravena noční prohlídka Strakonického hradu, která potrvá do 22:30, poté návrat na hotel.

4. den

Od 7:30 bude hosty připravena snídaně na hotelový pokoj. Předpokládaný odchod z hotelu je v 8:30. Prvním cílem čtvrtého dne a také poslední cílem města Strakonice bude kostel sv. Markéty. Poté návrat do autobusu přes strakonické náměstí s možností prohlídky mariánského sloupu a přejezd na nedaleký zámek Čestice. Cesta potrvá pouze 20 minut. Po prozkoumání zámeckých prostor bude následovat oběd ve vyhlášeném Lidovém domě obce Čestice. V 13:00 nás čeká přejezd do lázeňského města Třeboň. První zastávkou je Schwarzenberská hrobka ležící v klidném anglickém parku. V odpoledních hodinách je naplánována návštěva lázní Aurora s léčivými účinky. Po návštěvě lázní zhruba v 18:30 se přesuneme do penzionu U zámeckého parku, kde budou účastníci ubytováni. Poté bude následovat večeře zahájená v 19:30. Ubytování mají možnost výběru hlavního jídla a polévky z celého menu restaurace.

5. den

Poslední den zájezdu zahájíme snídaní od 7:30 do 8:30, po které navštívíme kostel blahoslavené Panny Marie Královny a sv. Jiljí. Následující prohlídka, bude prohlídka augustiniánského kláštera ukončená v 10:30. Následující zastávkou pak bude prohlídka zámku Třeboň spojená s procházkou po zámeckých zahradách. Po příjemné procházce nás čeká pauza na oběd s možností prohlídky třeboňského náměstí od 12:30 do 14:00. Po obědě bude následovat návrat do autobusu a přejezd do města Vyšší brod. Cesta potrvá asi jednu hodinu a patnáct minut. Návštěva rozsáhlého kláštera Vyšší Brod, která bude probíhat po příjezdu, potrvá necelé dvě hodiny. Po prohlídce kláštera následuje návrat do autobusu a návrat zpět do města Brna. Předpokládaná doba cesty je tři hodiny a patnáct minut. Zde je výstupní místo a ukončení zájezdu pro první část účastníků. Z Brna přejedeme do druhého výstupního místa a to na vlakové nádraží ve Zlíně. Předpokládaný příjezd a ukončení zájezdu je v 21:30.

Sumarizace dní

1. den

06:30	Sraz účastníků zájezdu
07:00	Odjezd z vlakového nádraží ve Zlíně
08:00 – 08:15	Vyzvednutí dalších účastníků zájezdu ve městě Brno
08:15 – 10:15	Příjezd do obce Kunžak

10:15 – 11:00	Prohlídka náměstí a kostela sv. Bartoloměje
11:00 – 11:20	Přejezd do města Jindřichův Hradec
11:20 – 12:15	Návštěva kostela sv. Jana Křtitele s klášteřem Minoritů
12:15 – 14:00	Osobní volno s možností oběda a prohlídky jindřichohradeckého náměstí
14:00 – 15:00	Návštěva kostela Nanebevzetí Panny Marie s městskou vyhlídkovou věží
15:00 – 16:30	Návštěva hradu a zámku v Jindřichově Hradci
16:30 – 17:30	Příjezd do města Tábor
17:30 – 18:30	Návštěva Žižkova náměstí s kašnou a novogotické radnice
18:30 – 19:30	Ubytování v Hotelu Grand Tábor
19:30 – 00:00	Večeře, volná zábava

2. den

07:30 – 08:30	Snídaně
08:30 – 09:30	Děkanský kostel Proměnění páne
9:30 – 11:30	Návštěva muzea
11:30 – 13:00	Osobní volno s možností oběda
13:00 – 13:45	Návštěva vyhlídkové věže kostela Proměnění Páně
13:45 – 15:00	Návštěva Muzea Čokolády a marcipánu s ochutnávkou
15:00 – 15:00	Přejezd k poutnímu místu Klokoty
15:15 – 16:15	Návštěva římskokatolické farnosti Klokoty
16:15 – 16:45	Přejezd do města Bechyně
16:45 – 17:45	Prohlídka náměstí s kostelem sv. Matěje
17:45 – 19:00	Ubytování v Hotelu Panská
19:00 – 00:00	Večeře s kulturním večerem

3. den

07:30 – 08:30	Snídaně
08:30 – 09:30	Návštěva bývalého židovského hřbitova
09:30 – 10:30	Prohlídka kláštera Bechyně
10:30 – 11:30	Návštěva zámku Bechyně
11:30 – 13:00	Osobní volno na oběd
13:00 – 13:30	Přejezd do města Milevsko
13:30 – 14:30	Návštěva kláštera Milevsko
14:30 – 16:00	Osobní volno s možností navštívení vyhlášené cukrárny

16:00 – 17:00	Přejezd do města Strakonice
17:00 – 18:00	Ubytování v Hotelu Bílá Růže
18:00 – 19:00	Večeře
19:00 – 21:00	Návštěva večerního města Strakonice
21:00 – 22:30	Noční prohlídka hradu Strakonice
22:30 – 22:45	Návrat na hotel

4. den

07:30 – 08:30	Snídaně
08:30 – 09:30	Návštěva kostela sv. Markéty
09:30 – 10:00	Návrat do autobusu přes náměstí s možností prohlídky mariánského sloupu
10:00 – 10:20	Přejezd na zámek Čestice
10:20 – 12:00	Návštěva zámku Čestice
12:00 – 13:00	Oběd v Lidovém domě Čestice
13:00 – 14:30	Přejezd do města Třeboně
14:30 – 15:30	Návštěva Schwarzenberské hrobky
15:30 – 18:30	Návštěva lázní Aurora
18:30 – 19:30	Ubytování v penzionu U zámeckého parku
19:30 – 00:00	Večeře

5. den

07:30 – 08:30	Snídaně
08:30 – 09:30	Návštěva kostelu blahoslavené Panny Marie Královny a sv. Jiljí
09:30 – 10:30	Návštěva augustiniánského kláštera
10:30 – 12:30	Návštěva zámku Třeboň s prohlídkou zámeckých zahrad
12:30 – 14:00	Osobní volno s možností oběda a prohlídky náměstí
14:00 – 15:15	Přejezd do města Vyšší Brod
15:15 – 17:00	Návštěva kláštera Vyšší Brod
17:00 – 20:15	Odjezd do Brna
20:15 – 21:30	Odjezd do Zlína

Kalkulace

Zájezd je koncipován pro maximálně 22 osob. K přepravě jsou využívány klimatizované minibusy Mercedes Sprinter s DVD přehrávačem a LCD monitory.

Cena zahrnuje:

Doprava, služby průvodce, vstupy, strava (4 x snídaně, 4 x večeře), ubytování, pojištění proti úpadku CK, večer s živou hudbou.

Doprava:		
Zlín – Brno	97 km	1 h
Brno - Kunžak	122 km	2 h
Kunžak – Jindřichův Hradec	15,8 km	20 min
Jindřichův Hradec - Tábor	49,2 km	1 h
Tábor - Chýnov	12,3 km	15 min
Chýnov – Bechyně	40,4 km	45 min
Bechyně – Milevsko	21,8 km	30 min
Milevsko – Strakonice	52 km	1 h
Strakonice – Čestice	16,7 km	20 min
Čestice – Třeboň	94 km	1 h
Třeboň – Vyšší Brod	80 km	1 h 15 min
Vyšší Brod – Brno	270 km	3 h 15 min
Brno – Zlín	97 km	1 h
Celkem	968,2 km	
5 % objížďky	48,41 km	
Celkem	1 016,61 km	
<hr/>		
Kilometrovné	21 Kč/1 km	
Cena Celkem	1 016,61 x 21 = 21 348,81 Kč	
DPH 21 %	4 483, 25 Kč	
Doprava celkem (zaokrouhleno)	25 832 Kč	
Služby průvodce:		
Finanční odměna	5 x 3 000 Kč	
Vstupy	0 Kč	

Služby průvodce celkem	15 000 Kč
Vstupné:	
Hrad a zámek v Jindřichově Hradci	220 Kč/osoba
Hradní muzeum	20 Kč/osoba
Vyhlídková věž Proměnění Páně	25 Kč/osoba
Muzeum čokolády a marcipánu	130 Kč/osoba
Klášter Bechyně	50 Kč/osoba
Noční prohlídka hradu Strakonice	110 Kč/osoba
Zámek Čestice	60 Kč/osoba
Schwarzenberská hrobka	60 Kč/osoba
Lázně aurora	270 Kč/ osoba (3 hod)
Klášter Vyšší Brod	100 Kč/osoba
Celkem vstupné	1 045 Kč/osoba
Ubytování a strava:	
Ubytování	
Grand hotel Tábor	850 Kč/dvoulůžkový pokoj vč. Snídaně
Hotel Panská	855 Kč/dvoulůžkový pokoj
Hotel Bílá Růže	1 100 Kč/dvoulůžkový pokoj
Penzion U zámeckého parku	550 Kč/osoba
Snídaně	
Grand hotel Tábor	v ceně ubytování
Hotel Panská	95 Kč/osoba
Hotel Bílá Růže	125 Kč/osoba
Penzion U zámeckého parku	70 Kč/osoba
Večeře	
Grand hotel Tábor	160 Kč/osoba
Hotel Panská	165 Kč/osoba
Hotel Bílá Růže	150 Kč/osoba
Penzion U zámeckého parku	145 Kč/osoba
Ostatní náklady:	
Pojištění CK proti úpadku	25 Kč/den/osoba

Lázeňský poplatek	15 Kč/noc
Ostatní náklady celkem	140 Kč
Podíl na jednoho účastníka:	
Doprava	1 174 Kč
Služby průvodce	682 Kč
Vstupné	1 045 Kč
Pojištění CK proti úpadku	125 Kč/den
Lázeňské poplatky	15 Kč/den
Ubytování	1953 Kč
Strava	910 Kč
Cena na osobu celkem	5 222 Kč
Přirážka cestovní kanceláře	
(10 % z celkové ceny)	522,2 Kč/osoba
21 % DPH z přirážky CK	109,66 Kč
Katalogová cena (zaokrouhleno)	5 855 Kč

Cena zájezdu zahrnuje dopravu autokarem, ubytování se snídaní v hotelu, 4 x večeří, 4 x snídaní, služby průvodce, vstupy a pojištění proti úpadku CK a večer s živou hudbou. Maximální počet účastníků je 22 osob. Procento neobsazenosti 20 %. Přepočtený počet účastníků (80 % z 22 osob) = 18 účastníků.

Navrženy zde byly tři produkty cestovního ruchu a to s cílem upoutání turistů z různých koutů České republiky. Turisté mají možnost volby jednodenního zájezdu, který je za 860 Kč. Vytvořen byl především pro obyvatele Jihočeského regionu, kteří mají zájem navštívit dle autorky několik nejvýznamnějších sakrálních památek tohoto regionu.

Dvoudenní zájezd za 2 010 Kč je zaměřen na turisty z okolních regionů a to především ze Středočeského kraje. Turisté prostřednictvím tohoto zájezdu budou mít možnost poznat nejen část historie, ale také krásy Jižních Čech.

Posledním produktem je pětidenní zájezd za 5 855 Kč. Vhodný je především pro turisty ze vzdálenějších regionů se zaměřením na Jihomoravský a Zlínský kraj. Turisté navštíví významné sakrální památky, ale i jiné atraktivity Jihočeského regionu včetně léčebných lázní města Třeboň.

Všechny produkty cestovního ruchu jsou navrženy tak, aby byly zajímavé pro všechny věkové kategorie. Vhodné jsou jak pro turisty různých náboženských vyznání, tak pro turisty bez náboženského vyznání a to zejména díky propojení s hrady, zámky, muzei a dalšími druhy atrakcí. Dle názoru autorky by právě díky tomu mohly zajímat mnoho turistů bez náboženského vyznání a být zařazeny do nabídky cestovních kanceláří a cestovních agentur. A to s cílem zvýšit návštěvnost sakrálních památek.

Závěr

Jihočeský kraj se stává v poslední době častým cílem nejen českých, ale i zahraničních turistů. Nabízí mnoho přírodních krás a architektonicky významných památek, avšak náboženské památky zde nejsou plně doceněny. V Jihočeském kraji mají tyto památky vysoký potenciál růstu a je tedy potřeba působit na nevyužité složky náboženského cestovního ruchu a tím přispět ke zvýšení návštěvnosti nejen těchto památek, ale celého Jihočeského kraje.

Mezi nejnosnější křesťanské památky v náboženském cestovním ruchu Jihočeského kraje se řadí dle autorky klášter Zlatá Koruna, kostel Dobrá Voda, klášter Borovany a poutní místo Římov. Je tomu tak proto, že tyto církevní památky jsou spjaty s významnými památkami jiných druhů a v jisté míře propagovány a známy mezi širokou veřejností. Je zde však mnoho dalších památek, které by stály za rozsáhlejší propagací a pozorností, jako klášter Klokoty, kostel Lomec, kostel Drahov a mnoho dalších.

Mezi nejnosnější židovské památky lze zařadit synagogu Bechyně a synagogu Písek. Židovské památky jsou však téměř nenavštěvované. Jedním z důvodů je nízký počet věřících judaistického vyznání, dalším pak neznalost těchto památek. Významným faktorem je také nepřístupnost či striktně omezená přístupnost do těchto objektů. Stejně jako církevní, tak i židovské památky skrývají mnoho dalších krásných a historicky významných míst, jako synagoga v Jindřichově Hradci, synagoga ve Čkyni, synagoga Hluboká nad Vltavou či přilehlé židovské hřbitovy.

V práci byly stanoveny hypotézy, které byly následně porovnány s výsledky výzkumu. Jedna hypotéza byla potvrzena, dvě z hypotéz nelze potvrdit ani vyvrátit.

- Hypotéza č. 1: *propagace sakrálních památek a poutních míst je nedostatečná, se potvrdila.* Největší procento respondentů a to 28,82 %, ji označila za největší nedostatek náboženského cestovního ruchu v Jihočeském kraji. Dle názoru a osobních zkušeností autorky je malá propagace největším problémem v náboženském cestovním ruchu. Je mnoho lidí, kteří mají zájem o prohlídky náboženských památek, ale umístění, nedostupnost a neznalost míst je ve velké míře negativně ovlivňuje. Hojně navštěvována jsou pak místa, která se nacházejí v blízkosti jiných památek a jsou všeobecně známá. Na jihu Čech se nacházejí historické poklady, které nemohou být dostatečně oceněny (kostel sv. Jiljí v obci Chlum, kostel Broumov, poutní kostel Nejsvětější Trojice u Pelhřimova aj.), dokud podpora velkých institucí, jako Jihočeská centrála cestovního ruchu nebo

CzechTourism nebude zlepšena a nabídka cestovních kanceláří a cestovních agentur bude i nadále na špatné úrovni.

- Hypotézu č. 2: *na návštěvnost sakrálních památek má u většiny obyvatel vliv zpoplatnění sakrálních památek a náboženské vyznání*, nelze potvrdit ani vyvrátit. Návštěvnost ovlivňuje v 44,71 % pouze výše poplatků, dalších 35,29 % zpoplatnění neovlivní vůbec, zbylé návštěvníky ovlivní jakékoli zpoplatnění. Dokazuje to tedy, že převážná většina lidí vybranou památku navštíví i přes její zpoplatnění, pokud je však v rozumné míře. Naopak náboženské vyznání rapidně ovlivní míru návštěvnosti sakrálních památek a to v 80 %. Z výsledků tedy vyplývá, že mnoho lidí má dojem, že náboženské památky jsou vhodné pouze pro věřící část obyvatelstva a nedokáží dostatečně ocenit historickou a architektonickou jedinečnost památek.
- Hypotézu č. 3: *v náboženském cestovním ruchu není věnována dostatečná pozornost kvalitě nabízených služeb (cestovní kancelář a cestovní agentury, infrastruktura, ubytovací zařízení, stravovací zařízení apod.)*, nelze také potvrdit ani vyvrátit. Nabídka cestovních kanceláří a cestovních agentur v rámci náboženského cestovního ruchu nevyužije téměř 90 % lidí. Dle názoru autorky je tomu z důvodu nízké nabídky tohoto typu zájezdů a malé propagace. Cestovní kanceláře a cestovní agentury neshledávají dostatečný potenciál v náboženském cestovním ruchu, a proto nemají důvod rozšířit nabízený sortiment o tyto produkty cestovního ruchu. Důvodem bude také nedostatečná podpora významných institucí v oblasti cestovního ruchu jižních Čech. Ostatní služby náboženského cestovního ruchu, jako ubytovací či stravovací zařízení, návštěvníci shledávají za dostatečné a není zařazeno mezi největší nedostatky. Úroveň těchto služeb je často propojena s ostatními druhy cestovního ruchu, kdy návštěvníci vyžadují vysokou kvalitu.

Pro dostatečné zhodnocení potenciálu náboženského cestovního ruchu byla zpracována na základě dotazníkového šetření a osobních zkušeností SWOT analýza, která považuje za silnou stránku především velké množství historicky významných staveb, jejichž vstup není zpoplatněný. Mezi další silné stránky náboženského cestovního ruchu na jihu Čech lze zařadit kvalitu služeb doprovázejících náboženský cestovní ruch (např. dopravní spojení, jazyková vybavenost nebo dostatečné množství stravovacích zařízení). Také zařazení zájezdů za sakrálními památkami do nabídky několika českých cestovních

kanceláři velmi přispělo k rozvoji cestovního ruchu. Množství ani rozmanitost nabízených zájezdů však stále není dostatečné.

Mezi slabé stránky náboženského cestovního ruchu na jihu Čech pak lze zařadit nízkou návštěvnost sakrálních památek zapříčiněnou především neustále se zvyšujícím počtem ateistických obyvatel. Ateisté mají dojem, že náboženské památky jsou vhodné pouze pro věřící část obyvatelstva. Dle názoru autorky by tento problém mohl mít souvislost s malou propagací sakrálních památek. A to z důvodu, že lidé nejsou informováni o těchto památkách a nedokáží tak plně ocenit historickou a architektonickou jedinečnost těchto staveb.

Příležitostmi vedoucími ke zlepšení náboženského cestovního ruchu jsou především zvýšení investic státních a veřejných institucí či zpoplatnění vstupu sakrálních památek a také získání finančních prostředků, které by mohly být využity nejen ke zlepšení technického stavu budov, ale také infrastruktury či turistického značení v jejich blízkém okolí. S nedostatečnou finanční podporou se ale potýká také propagace sakrálních památek a poutních míst. Zkvalitněním propagace by došlo nejen ke zvýšení návštěvnosti českými, ale i zahraničními turisty. Zvýšení turismu by dále vedlo k získání dalších finančních prostředků a možnosti rozšíření a otevření doposud nepřístupných míst. Tyto aspekty by také mohli přispět ke zlepšení nízké kvality ubytovacích zařízení v blízkosti sakrálních památek.

Největší hrozbou náboženského cestovního ruchu na jihu Čech je dlouhodobý nedostatek financí na provoz a údržbu sakrálních památek a rozvoj náboženského cestovního ruchu. Ani nezájem ze stran cestovních kanceláří a cestovních agentur nepřispívá ke zvyšování sakrálních památek.

Negativní dopad na náboženský cestovní ruch má také nevyhovující nabídka zájezdů cestovních kanceláří tohoto typu. V poslední části bakalářské práce byly proto navrženy produkty cestovního ruchu, které by mohly být zařazeny mezi zájezdy cestovních kanceláří a tím přispět k rozšíření nabídky a uspokojení individuálních potřeb a přání turistů. Produkty, se pohybují v různém cenovém rozpětí mezi 860 Kč až 5 855 Kč, a jsou vhodné pro rozličné segmenty lidí. Produkty jsou navrženy s cílem zvýšení návštěvnosti hlavních objektů náboženského cestovního ruchu v Jihočeském kraji, jako jsou poutní místa, kláštery, synagogy nebo kostely, které jsou úzce spjaty s různými typy náboženství.

Z bakalářské práce tedy vyplývá, že náboženský cestovní ruch na jihu Čech má velký potenciál růstu a pokud budou využity všechny jeho aspekty lze v budoucnosti

očekávat velký nárůst návštěvnosti sakrálních památek a to nejen ze strany českých, ale i zahraničních turistů. Pozitivním přínosem rozvoje cestovního ruchu je také ekonomický a sociální růst daného kraje např. vytvoření nových podnikatelských příležitostí, zvýšení zaměstnanosti či životní úrovně obyvatelstva dané země.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARTHOLOMEW, R. *30 vteřin na náboženství. 50 významných náboženství, o nichž získáte přehled za 30 vteřin.* 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, 2012. 160 s. ISBN 978-80-7321-639-9.
2. ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti.* 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2006. 313 s. ISBN 80-86829-19-7.
3. ČERNÝ, J. *Poutní místa Soběslavska a Třeboňska s přilehlou částí Dolních Rakous. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti.* 1. vyd. České Budějovice : Veduta, 2009. 178 s. ISBN 978-80-86829-44-9.
4. DAVID, P., SOUKUP, V. *1000 kostelů, klášterů a kaplí. To nejkrásnější z Čech, Moravy a Slezska.* 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2013. 400 s. ISBN 978-80-242-3950-7.
5. DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost.* 1. vyd. Praha : Fortuna, 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.
6. DVOŘÁČEK, P., HANZLÍKOVÁ, I. *60 poutních míst do kapsy.* Praha : Levné knihy KMa, 2004. 125 s. ISBN 80-7309-222-0.
7. ELIADE, M. *Slovník náboženství.* 1. vyd. Praha : Český spisovatel, 1993. 318 s. ISBN 80-202-0438-5.
8. FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch.* 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. 106 s. ISBN 80-7157-838-X.
9. GROTTÉ, A. *Typy německých, českých a polských synagog od XI. do počátku XIX. století.* Domažlice : Nakladatelství Českého lesa ve spolupráci s Muzeem Českého lesa v Tachově, 2013. 102 s. ISBN 978-80-87316-27-6.
10. HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy.* 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. 223 s. ISBN 80-7168-948-3.
11. HEŘMAN, J. *Židovské hřbitovy v Čechách a na Moravě.* 1. vyd. Praha : Rada židovských obcí ČR, 2009. 104 s. ISBN 978-80-7376-142-4.
12. HOLEČEK, M., STRÍDA, M., MARIOT, P., *Zeměpis cestovního ruchu. Učebnice pro hotelové a jiné střední školy. Příručka pro průvodce cestovního ruchu.* 1. vyd. Praha : Nakladatelství České geografické společnosti, 1999. 99 s. ISBN 80-86034-39-9.
13. HORYNA, B. *Úvod do religionistiky.* 1. vyd. Praha : Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1994. 131 s. ISBN 80-85241-64-1.

14. CHRASTILOVÁ, J. *Devět židovských cest. Procházky po památkách Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha : Paseka, 2008. 395 s. ISBN 978-80-7185-905-5.
15. ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha : Idea servis, 1999. 244 s. ISBN 80-85970-27-9.
16. ROYT, J. *Římov. Poutní areál s loretou a kalvárií*. Velehrad : Historická společnost Starý Velehrad, 1995. 23 s., [8] s. obrazových příloh. Církevní památky. ISBN 80-901836-6-2.
17. RYGLOVÁ, K. BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I., *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2011. 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.
18. VEČEŘOVÁ, P. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2009. 293 s. ISBN 978-80-7376-142-4.

Elektronické zdroje

1. *Atlas Česka. Synagoga ve Vodňanech* [online]. 2015 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.atlasceska.cz/jihocesky-kraj/synagoga-ve-vodnanech/>>.
2. BOHATOVÁ, J. *Za náboženskými cíli cestuje ročně 300 milionů věřících* [online]. 2008 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://life.ihned.cz/cestovani/c1-26053340-za-nabozenskymi-cili-cestuje-rocne-300-milionu-vericich>>.
3. BROMOVÁ, J. *Synagoga ve Čkyňi* [online]. 1. vyd. Praha : Karolinum [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.synagoga-ckyne.cz/o-spolecnosti/>>.
4. *Facebook*. 2016 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z WWW: <<https://www.facebook.com/ceske.budejovice.7?fref=ts>>.
5. JIŘÍKOVÁ, M. *Jižní Čechy. Významná destinace pro církevní turistiku* [online]. České Budějovice : Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.jccr.cz/p=901>>.
6. *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.
7. *Kavárna Zámek Borovany* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.restu.cz/kavarna-zamek-borovany/html>>.
8. *Kostely v celé ČR* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kostely.cz/okres/jihocesky-kraj>>.

9. KOSTÝLKOVÁ, P. *Náboženský cestovní ruch v České republice* [online]. Přerov : Vysoká škola logistiky, 2012 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>>.
10. *Kudyznudy.cz. Poutní kostel Jména Panny Marie Lomec* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Poutni-kostel-Lomec.aspx.html>>.
11. KYŠA, L. *Projekt Magni otevře české církevní památky světu* [online]. Zlín, 2011 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://mistojakoznacka.cz/article/projekt-magni-otevre-ceske-cirkevni-pamatky-svetu/16/1/0>>.
12. MIKULA, M. *Náboženský cestovní ruch* [online]. Praha : CzechTourism, 2015 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <http://www.forum.czechtourism.cz/download/2011/7_Mikula.ppt>.
13. *Národní památkový ústav v Českých Budějovicích* [online]. České Budějovice, 2010 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.npu-cb.euaktualityaktuality-archiv>>.
14. *Navštivte Jižní Čechy. Hrady a zámky* [online]. České Budějovice, 2009 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.jiznicechy.cz/cs-CZ/jizni-cechy/temata-a-aktivita/pamatky-a-turisticke-atraktivita.html>>.
15. *Obec Čkyně* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ckyne.czsynagoga-ckyne>>.
16. *Oficiální stránky obce Drahov* [online]. Veselí nad Lužnicí, 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.obec-drahov.cz/obec-1/udalosti-v-obci/aktuality.html>>.
17. PODLEŠÁK, J. *Židovské památky v kraji pod Šumavou. Synagoga Čkyně* [online]. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.krajempodsumavou.cz/toulani/cirkevni-turistika/zidovske-pamatky-v-regionu/Synagoga>>.
18. POMYKAL, J. *Církevní turistika. Trend budoucnosti?* [online]. COT business, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.icot.cz/cirkevni-turistika-trend-budoucnosti/>>.
19. *Poutní místa v ČR. Jihočeský kraj* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.poutnimistacr.cz/kraje/jihocesky-kraj.html>>.
20. *Poutní místo – loretánská kaple a ambity a kostel sv. Ducha* [online]. Praha, 2005 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z WWW:

- <http://zuzizuzi.rajce.idnes.cz/Poutni_misto_Rimov_loretanska_kaple_s_ambity_a_kostel_sv._Ducha/>.
21. *Pro větší zážitek z cesty i výletu. Děkanství kostel sv. Jiljí a Panny Marie královny* [online]. Hradec Králové, 2007 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.turistika.cz/mapy/mista/trebon-kostel-sv-jilji-a-panny-marie-kralovny-a-klaster-augustinianu>>.
 22. *Přehled mešit a modliteben v ČR* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ivcrn.cz/prehled-mesit-a-modliteben-v-cr/>>.
 23. *Survio*. 2016 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.survio.com/survey/d/D3S0Q4Z9Q7W1E9B7G>>.
 24. *Synagoga* [online]. Bechyně, 2010 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.bechynsko.cz/pametihodnosti/zidovska-synagoga>>.
 25. *Tábor – Klokoty. Příměstská část* [online]. Tábor, 2008 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.klokoty.taborsko.eu/html>>.
 26. VÁGNER, J. *Výzkum a vývoj. Vývoj cestovního ruchu* [online]. Praha, 2011 [cit. 2015-06-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/10/4-5.pdf>>.
 27. VALENČÍK, M. *Poškozené a zničené kaple, kostely a synagogy v České republice* [online]. 2015 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.znicenekostely.cz/index.phpload=detail/id=13332/obsah>>.
 28. *Židovské památky Čech, Moravy a Slezska. Písek Synagoga* [online]. 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/hledani/pisek-synagoga>>.
 29. *Židovské památky Čech, Moravy a Slezska. Vodňany Hřbitov* [online]. 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/hledani/vodnany-hrbitov>>.
 30. *Židovské památky Čech, Moravy a Slezska. Vodňany Synagoga* [online]. 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/hledani/vodnany-synagoga>>.

Ostatní zdroje

Kartografické dokumenty

1. *Církevní památky České republiky. Religious monuments of the Czech Republic = Kirliche Denkmäler der Tschechischen Republik.* [1:500 000]. 1. vyd. Praha : Kartografie Praha, 2013. ISBN 978-80-7393-289-3.

Odborné práce

1. KOŠTÁLOVÁ, E. *Kalvárie a Křížové vrchy baroka v českých zemích.* Brno, 2011. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofie, katedra dějin umění. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D.
2. ŠARMANOVÁ, T. *Analýza předpokladů cestovního ruchu v regionu Valašska.* Zlín, 2008. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky. Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Antonín Slaměnik.

Seznam obrázků a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Klášter Borovany	75
Obrázek 2: Kostel Dobrá Voda.....	75
Obrázek 3: Kostel Drahov.....	76
Obrázek 4: Klášter Klokoty	76
Obrázek 5: Kostel Lomec	77
Obrázek 6: Poutní místo Římov.....	77
Obrázek 7: Klášter Třeboň	78
Obrázek 8: Klášter Zlatá Koruna	78
Obrázek 9: Synagoga Bechyně.....	79
Obrázek 10: Synagoga Čkyně.....	79
Obrázek 11: Synagoga Hluboká nad Vltavou	80
Obrázek 12: Židovský hřbitov	80
Obrázek 13: Synagoga Jindřichův Hradec.....	81
Obrázek 14: Synagoga Písek.....	81
Obrázek 15: Synagoga Vodňany	82
Obrázek 16: Synagoga Volyně	82

Seznam grafů

Graf 1: Domníváte se, že má náboženství vliv na cestování za poutními místy či sakrálními památkami?.....	36
Graf 2: Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti tuzemského nebo zahraničního zájezdu s náboženským zaměřením?	37
Graf 3: Využíváte při svém cestování za poutními místy či sakrálními památkami služeb cestovních kanceláří nebo cestovních agentur?	38
Graf 4: Co je hlavním důvodem Vaší návštěvy poutních míst či sakrálních památek?	39
Graf 5: Jaké typy poutních míst či sakrálních památek navštěvujete nejčastěji? ..	39
Graf 6: Ovlivňuje zpoplatnění náboženských památek cestovního ruchu Váš zájem o jejich navštívení?	40
Graf 7: Navštěvujete cíleně poutní místa či sakrální památky v Jihočeském kraji?	41

Graf 8: Jakou stavbu považujete v Jihočeském kraji za nejvýznamnější sakrální památku a proč?	42
Graf 9: V jakém směru by se dle Vašeho názoru měl náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji zlepšit?	43
Graf 10: Z jakého kraje České republiky jste?	44
Graf 11: Jaké je Vaše pohlaví?	44
Graf 12: Jaký je Váš věk?	45
Graf 13: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	45

Přílohy

Příloha I: Obrázková příloha křesťanských památek

Obrázek 1: Klášter Borovany⁹⁹

Obrázek 2: Kostel Dobrá Voda¹⁰⁰

⁹⁹ *Kavárna Zámek Borovany* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.restu.cz/kavarna-zamek-borovany/html>>.

¹⁰⁰ *Poutní místa v ČR. Jihočeský kraj* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.poutnimista.cz/kraje/jihocesky-kraj.html>>.

Obrázek 3: Kostel Drahov¹⁰¹

Obrázek 4: Klášter Klokoty¹⁰²

¹⁰¹ *Oficiální stránky obce Drahov* [online]. Veselí nad Lužnicí, 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.obec-drahov.cz/obec-1/udalosti-v-obci/aktuality.html>>.

¹⁰² *Tábor – Klokoty. Příměstská část* [online]. Tábor, 2008 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.klokoty.taborsko.eu/html>>.

Obrázek 5: Kostel Lomec¹⁰³

Obrázek 6: Poutní místo Římov¹⁰⁴

¹⁰³ Kudyznudy.cz. *Poutní kostel Jména Panny Marie Lomec*. [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Poutni-kostel-Lomec.aspx.html>>.

¹⁰⁴ *Poutní místo – loreťanská kaple a ambity a kostel sv. Ducha* [online]. Praha, 2005 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z WWW: <http://zuzuzuzi.rajce.idnes.cz/Poutni_misto_Rimov_-_loreťanska_kaple_s_ambity_a_kostel_sv._Ducha/>.

Obrázek 7: Klášter Třeboň¹⁰⁵

Obrázek 8: Klášter Zlatá Koruna¹⁰⁶

¹⁰⁵ Pro větší zážitek z cesty i výletu. *Děkanský kostel sv. Jiljí a Panny Marie královny* [online]. Hradec Králové, 2007 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.turistika.cz/mapy/mista/trebon-kostel-sv-jilji-a-panny-marie-kralovny-a-klaster-augustinianu>>.

¹⁰⁶ *Národní památkový ústav v Českých Budějovicích* [online]. České Budějovice, 2010 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.npu-cb.eu/aktuality/aktuality-archiv>>.

Příloha II: Obrázková příloha judaistických památek

Obrázek 9: Synagoga Bechyně¹⁰⁷

Obrázek 10: Synagoga Čkyně¹⁰⁸

¹⁰⁷ *Kostely v celé ČR* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kostely.cz/okres/jihocesky-kraj>>.

¹⁰⁸ *Obec Čkyně* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ckyne.cz/synagoga-ckyne>>.

Obrázek 11: Synagoga Hluboká nad Vltavou¹⁰⁹

Obrázek 12: Židovský hřbitov¹¹⁰

¹⁰⁹ *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách.* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.

¹¹⁰ *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách.* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.

Obrázek 13: Synagoga Jindřichův Hradec¹¹¹

Obrázek 14: Synagoga Písek¹¹²

¹¹¹ *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.

¹¹² *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.

Obrázek 15: Synagoga Vodňany¹¹³

Obrázek 16: Synagoga Volyně¹¹⁴

¹¹³ *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.

¹¹⁴ *Kam po česku. Židovské památky v jižních Čechách*. [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.kampocesku.cz/clanek/5311/zidovske-pamatky-v-jiznich-cechach>>.

Příloha III: Dotazník

Dotazník „Náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji“

Dobrý den,

Jmenuji se Dvořáková Denisa a jsem studentkou Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. v Českých Budějovicích, oboru Management a marketing služeb. Cílem následujícího dotazníku je získání informací a zhodnocení situace náboženského cestovního ruchu Jihočeského kraje. Průzkum je zcela anonymní a jeho výsledky budou sloužit pro mou bakalářskou práci s názvem „Náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji“. Zvolte jednu či více odpovědí. Děkuji Vám za jeho vyplnění.

1) Domníváte se, že má náboženství vliv na cestování za poutními místy či sakrálními památkami?

- ano ne

Pokud ano, uveďte jaký:.....

2) Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti tuzemského nebo zahraničního zájezdu s náboženským zaměřením?

- ano, uveďte místo, památku nebo oblast, kterou jste navštívili:

.....

- ne, uveďte důvod:.....

.....

3) Využíváte při svém cestování za poutními místy či sakrálními památkami služeb cestovních kanceláří nebo cestovních agentur?

- ano ne

4) Co je hlavním důvodem Vaší návštěvy poutních míst či sakrálních památek?

- náboženské vyznání
 historická významnost památek
 architektonická jedinečnost staveb
 jiný důvod, uveďte jaký:.....

5) Jaké typy poutních míst či sakrálních památek navštěvujete nejčastěji?

- synagogy kostely
 judaistické hřbitovy jiné
 kláštery
 kaple

6) Ovlivňuje zpoplatnění náboženských památek cestovního ruchu Váš zájem o jejich navštívení?

- ano
- záleží na jeho výši
- ne

7) Navštěvujete cíleně poutní místa či sakrální památky v Jihočeském kraji?

- ano
- ne

Prosím uveďte místo, památku nebo oblast, kterou jste navštívili:.....

.....

8) Jakou stavbu považujete v Jihočeském kraji za nejvýznamnější sakrální památku a proč?

Uveďte:

9) V jakém směru by se dle Vašeho názoru měl náboženský cestovní ruch v Jihočeském kraji zlepšit?

- propagace poutních míst a sakrálních památek
- stravovací zařízení
- ubytovací zařízení
- přístupnost v rámci infrastruktury
- jazyková vybavenost
- dopravní spojení
- rekonstrukce památek
- turistická značení
- jiné
- žádné

10) Z jakého kraje České republiky jste?

Prosím, uveďte kraj:.....

11) Jaké je Vaše pohlaví?

- muž
- žena

12) Jaký je Váš věk?

- 15 - 25 let
- 46 - 55 let
- 26 - 35 let
- 56 - 65 let
- 36 - 45 let
- 66 let a více

13) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku!